

Apstiprināts ar Liepājas valstspilsētas
pašvaldības domes 2022. gada 21. jūlija lēmumu
nr. 264/11 un Dienvidkurzemes novada pašvaldības
domes 2022. gada 28. jūlija lēmumu nr. 790

Liepājas valstspilsētas un Dienvidkurzemes novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2035. gadam

Gala redakcija

Liepāja 2022

Liepāja

Dienvidkurzemes
novads

Saturs

Ievads	6
Liepājas un Dienvidkurzemes vizītkarte.....	7
Jomu attīstība pēdējo 20 gadu laikā – pirms un tagad.....	10
Stratēģiskā daļa.....	13
Telpiskās attīstības perspektīva	14
1. Apdzīvojuma struktūra un priekšlikumi attīstības centru izvietojumam	14
2. Galvenie transporta koridori un infrastruktūra	20
3. Dabas teritoriju telpiskā struktūra.....	23
4. Ainaviski vērtīgās un kultūrvēsturiski nozīmīgās teritorijas un citas īpašas teritorijas	26
5. Prioritāri attīstāmās teritorijas	28
Attīstības scenāriji	31
Ilgtermiņā sasniedzamie rādītāji.....	33
Stratēģijas atbilstība plānošanas dokumentiem.....	34
Stratēģijas saskaņotība ar kaimiņu un Kurzemes reģiona pašvaldībām.....	38
Pielikumi	41

Tabulu saraksts

1. tabula	
Pašvaldību vizītkarte.....	8
2. tabula	
“Liepājas un DKN 2035” stratēģiskais ietvars.....	13
3. tabula	
Attīstības centri un to nodrošinātie pakalpojumi.....	16
4. tabula	
Ilgtermiņā sasniedzamie rezultāti.....	33
5. tabula	
ANO ilgtspējīgas attīstības mērķi līdz 2030. gadam un to sasaiste ar “Liepājas un DKN 2035” ilgtermiņa prioritātēm.....	34
6. tabula	
Eiropas zaļais kurss un tā sasaiste ar “Liepājas un DKN 2035” ilgtermiņa prioritātēm.....	35
7. tabula	
ES stratēģijas Baltijas jūras reģionam sasaiste ar “Liepāju un DKN 2035”.....	35
8. tabula	
Leipcigas hartas sasaiste ar “Liepāju un DKN 2035”.....	35
9. tabula	
Ilgtermiņa prioritāšu atbilstība nacionālā un reģionālā līmenī hierarhiski atbilstošajiem plānošanas dokumentiem nacionālajā un reģionālajā līmenī.....	36
10. tabula	
Sadarbības jomas ar Kurzemes reģiona pašvaldībām.....	38

Ilustrāciju saraksts

1. ilustrācija	
Liepājas valstspilsētas apkaimes.....	14
2. ilustrācija	
Dienvidkurzemes novada attīstības centru izvietojums.....	15
3. ilustrācija	
Transporta un sakaru infrastruktūra Dienvidkurzemes novadā.....	21
4. ilustrācija	
Transporta infrastruktūra Liepājas valstspilsētā	22
5. ilustrācija	
Liepājas valstspilsētas dabas teritoriju struktūra.....	24
6. ilustrācija	
Liepājas valstspilsētas un Dienvidkurzemes novada dabas teritorijas	24
7. ilustrācija	
Liepājas valstspilsētas ainaviski vērtīgās un kultūrvēsturiski nozīmīgās teritorijas.....	26
8. ilustrācija	
Dienvidkurzemes novada ainaviski vērtīgās un kultūrvēsturiski nozīmīgās teritorijas	27
9. ilustrācija	
Liepājas valstspilsētas prioritāri attīstāmās teritorijas.....	29
10. ilustrācija	
Dienvidkurzemes novada prioritāri attīstāmās teritorijas.....	29
11. ilustrācija	
Iespējamie Liepājas un Dienvidkurzemes attīstības scenāriji	31

Saīsinājumu tabula

Saīsinājums	Skaidrojums
ANO	Apvienoto Nāciju Organizācija
ATR	administratīvi teritoriālā reforma
CSP	Centrālā statistikas pārvalde
DKN	Dienvidkurzemes novads
EYR 2021	Eiropas Dzelzeļa gads (2021) (<i>angl. European Year of Rail 2021</i>)
ES	Eiropas Savienība
EUR	Eiro
gs.	gadsimts
iedz.	iedzīvotājs
VPVKAC	valsts un pašvaldības vienotais klientu apkalpošanas centrs
km²	kvadrātkilometrs
LV	Latvija
m²	kvadrātmetrs
milj.	miljons
min.	minūte
SEZ	speciālā ekonomiskā zona
SUMP	Ilgtspējīga pilsētu mobilitātes plānošana (<i>angl. Sustainable Urban Mobility Planning</i>)
SPRK	Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija
t.sk.	tai skaitā
TAI	teritorijas attīstības līmeņa indekss
TEN-T	Eiropas Transporta tīkls (<i>angl. Trans-European Transport Network</i>)
TIC	tūrisma informācijas centrs
tūkst.	tūkstotis
u.c.	un citi
u.tml.	un tamlīdzīgi
UNESCO	Apvienoto Nāciju Izglītības, zinātnes un kultūras organizācija (<i>angl. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization</i>)
utt.	un tā tālāk

VRAA	Valsts reģionālās attīstības aģentūra
VSAA	Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra
VZD	Valsts zemes dienests
Zaļais kurss	Eiropas Komisijas virzīta iniciatīva ar mērķi līdz 2030. gadam samazināt siltumnīcefekta gāzu emisijas par vismaz 55 %

Ievads

Liepājas pilsētas un Dienvidkurzemes novada (turpmāk tekstā – Liepāja un DKN) Ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2035. gadam (turpmāk tekstā – Stratēģija) ir teritorijas ilgtermiņa attīstības plānošanas dokuments (līdz 25 gadiem), kurā noteikti pašvaldības attīstības ilgtermiņa stratēģiskie mērķi un prioritātes, iezīmēta pašvaldības attīstības telpiskā perspektīva. Tas ir pirmais kopīgais plānošanas dokuments, kurš izstrādāts administratīvi teritoriālās reformas rezultātā, sadarbojoties Liepājas valstspilsētai un 2021. gadā jaunizveidotajam Dienvidkurzemes novadam. Stratēģija ir pamats pašvaldības attīstības programmas prioritāšu, rīcību un investīciju mērķtiecīgai plānošanai un pašvaldības teritorijas plānojuma turpmākai aktualizācijai. Tās izstrādes nepieciešamību nosaka "Teritorijas attīstības plānošanas likums".

Stratēģija ir izstrādāta atbilstoši Eiropas Savienības, nacionāla un reģionāla līmeņa ilgtermiņa attīstības plānošanas dokumentiem, tās sagatavošanā ir ņemtas vērā spēkā esošās Liepājas pilsētas un jaunizveidotā Dienvidkurzemes novada astoņu veidojošo novadu – Aizputes, Durbes, Grobiņas, Nīcas, Pāvilostas, Priekules, Rucavas, Vaiņodes spēkā esošās ilgtspējīgas attīstības stratēģijas u.c. spēkā esoši vietēja līmeņa plānošanas dokumenti.

Stratēģija sastāv no stratēģiskās daļas un telpiskās perspektīvas. **Stratēģiskā daļa ietver** tekstuālu izklāstu:

- par ilgtermiņa attīstības redzējumu (vīziju) – situāciju, kura pašvaldībai būtu jāsasniedz ilgtermiņā;
- par stratēģiskajiem mērķiem, kuri balstīti uz vīziju un veicina vīzijas sasniegšanu;
- par ilgtermiņa prioritātēm, kuras vērstas uz stratēģisko mērķu sasniegšanu.

Telpiskās attīstības perspektīva ir strukturēta piecās sadaļās:

1. Apdzīvojuma struktūra un priekšlikumi attīstības centru izvietojumam.
2. Galvenie transporta koridori un infrastruktūra.
3. Dabas teritoriju telpiskā struktūra.
4. Ainaviski vērtīgās un kultūrvēsturiski nozīmīgās teritorijas un citas īpašas teritorijas.
5. Prioritāri attīstāmās teritorijas.

Katra sadaļa sastāv no tekstuālām vadlīnijām un kartogrāfiskā materiāla.

Liepājas un DKN ilgtspējīgas attīstības stratēģiju līdz 2035. gadam izstrādāja Liepājas un DKN pašvaldības sadarbībā ar personu apvienību SIA "AC Konsultācijas" un SIA "Konsorts" un tās piesaistīto apakšuzņēmēju SIA "Estonian, Latvian & Lithuanian Environment".

Liepājas un Dienvidkurzemes vizītkarte

Liepāja un DKN atrodas Baltijas jūras krastā. Aptuveni 110 km garajā jūras piekrastē atrodas pludmale, stāvkrausti, kāpas, piekrastes ciemi, tai raksturīga liela dabas un kultūrainavu daudzveidība. Jūras piekraste ir arī viens no nozīmīgākiem tūrisma galamērķiem.

Liepājas un DKN kopplatība aizņem 5,7% no Latvijas teritorijas platības. Liepāja atrodas 218 km attālumā no Latvijas Republikas galvaspilsētas Rīgas, 118 km attālumā no Ventspils. DKN ir piecas pilsētas (Durbe, Aizpute, Pāvilosta, Grobiņa un Priekule) un vairāki desmiti ciemu. Ciemi ir iedalāmi divās kategorijās – vēsturiskie ciemi (piemēram, Papes ciems, Papes Ķoņu ciems, Priediengals, Jūrmalciems un Nidas ciems) un ciemi – blīvas apbūves teritorijas. DKN ir raksturīgs zems iedzīvotāju blīvums – 2020. gadā tie ir 10 iedz./km². Iedzīvotāji koncentrējas ap pilsētām.

Vislielākais rūpniecības nozares uzņēmumu īpatsvars ar augstāko ekonomisko aktivitāti izvietojies Liepājā un tai piegulošajās teritorijās.

Transporta un tranzīta sistēmas pamatu Latvijā veido austrumu – rietumu multimodālais tranzīta koridors, kura viens no galapunktiem ir Liepājas osta. Tajā ietilpst arī Pāvilostas osta, valsts stratēģiskas nozīmes dzelzceļa un autoceļu līnijas, kas Liepājas ostu savieno ar Rīgu, kā arī Liepājas lidosta.

Piekrastes un Baltijas jūras baseina teritorijām ir Eiropas nozīme kā neskartas dabas teritorijām. Savukārt šo teritoriju apdzīvotajās vietās ir senas zvejniecības tradīcijas. Izcilas dabas un ainaviskās vērtības atrodamas Bernātu, Papes un Embūtes dabas parkos, kā arī Grīņu dabas rezervātā.

Reģionu raksturo arī senie etnogrāfiskie novadi (Bārta, Nīca, Rucava), tas ir bagāts ar nozīmīgiem kultūras pieminekļiem. Grobiņas arheoloģiskais ansamblis iekļauts UNESCO Pasaules mantojuma Latvijas nacionālajā sarakstā un pausta apņemšanās panākt tā iekļaušanu UNESCO Pasaules kultūras un dabas mantojuma sarakstā.

Nozīmīgās Liepājas un DKN vērtības ir:

- Kultūras mantojums un tradīcijas – senie etnogrāfiskie novadi – Rucava, Nīca, Bārta.
- Novads ir bagāts ar nozīmīgiem kultūrvēsturiskajiem areāliem un unikāliem arhitektūras un mākslas pieminekļiem.
- Bagātīgi un labas kvalitātes ūdens un zemes resursi.
- Daudzveidīgas un augstvērtīgas ainavas piekrastē un iekšzemē (kāpas, stāvkrausti, lagūnu ezeri, upju ielejas, senie ciemi u.c.).
- Liepājas osta, mazā zvejas un jahtu osta – Pāvilosta, kā arī laivu piestātnes Jūrmalciemā un Papē.
- Atjaunojamie energoresursi – vējš, jūras viļņi, saule.

1. tabula. Pašvaldību vizītkarte

	Liepāja	Dienvidkurzemes novads									
Ģeogrāfiskais novietojums	Latvijas dienvidaustrumu daļā, Kurzemē, pie Baltijas jūras										
Izveidošanas gads un administratīvās vienības	<ul style="list-style-type: none"> - Pilsētas tiesības piešķirtas 1625. gadā. - 2021. gada 1. jūlijā piešķirts valstspilsētas statuss. 	<ul style="list-style-type: none"> - Izveidots 2021. gada 1. jūlijā, (apvienojot bijušos Aizputes, Durbes, Grobiņas, Nīcas, Pāvilostas, Priekules, Rucavas un Vaiņodes novadus). - Administratīvais centrs Grobiņā. - Ietilpst 5 pilsētas, 26 pagasti. 									
Platība (VZD dati)	68 km ²	3 589 km ²									
Kaimiņu teritorijas	Dienvidkurzemes novads	Kuldīgas, Saldus, Ventspils novads, Lietuvas Republika									
Nozīmīgākie autoceļi un dzelzceļš	Autoceļi: <ul style="list-style-type: none"> - A9 Rīga (Skulte)-Liepāja (TEN-T) - A11 Liepāja-Lietuvas robeža (Rucava)-Klaipēda (TEN-T) Dzelzceļa līnija: <ul style="list-style-type: none"> - Jelgava-Liepāja dzelzceļa līnijas iecirknis (TEN-T) 	Autoceļi: <ul style="list-style-type: none"> - A9 Rīga (Skulte)-Liepāja (TEN-T) - A11 Liepāja-Lietuvas robeža (Rucava)-Klaipēda (TEN-T) - P106 Ezere-Embūte-Grobiņa - P111 Ventspils (Leči)-Grobiņa - P112 Kuldīga-Aizpute-Līči Dzelzceļa līnija: <ul style="list-style-type: none"> - Jelgava-Liepāja dzelzceļa līnijas iecirknis (TEN-T) 									
Iedzīvotāji - skaits	67 964	33 364									
- sadalījumā pēc vecuma (CSP dati uz 01.01.2021.)	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 30%;">- Virs darbspējas vecuma</td> <td style="width: 30%;">15 543 (23%)</td> <td style="width: 40%;">7 943 (24%)</td> </tr> <tr> <td>- Darbspējas vecumā</td> <td>40 831 (60%)</td> <td>20 326 (61%)</td> </tr> <tr> <td>- Līdz darbspējas vecumam</td> <td>11 590 (17%)</td> <td>5 095 (15%)</td> </tr> </table>	- Virs darbspējas vecuma	15 543 (23%)	7 943 (24%)	- Darbspējas vecumā	40 831 (60%)	20 326 (61%)	- Līdz darbspējas vecumam	11 590 (17%)	5 095 (15%)	
- Virs darbspējas vecuma	15 543 (23%)	7 943 (24%)									
- Darbspējas vecumā	40 831 (60%)	20 326 (61%)									
- Līdz darbspējas vecumam	11 590 (17%)	5 095 (15%)									
Iedzīvotāju blīvums (CSP dati uz 01.01.2021.)	1 324 cilv./km ²	10 cilv./km ²									
Iedzīvotāju etniskais sastāvs (CSP dati uz 01.01.2021.)	59% latvieši 28% krievi 13% pārējie	89% latvieši 5% lietuvieši 6% pārējie									
Saņemtais iedzīvotāju ienākuma nodoklis uz 1 iedzīvotāju (Valsts kases, CSP dati, 2020)	589 EUR	545 EUR									
Vidējā apdrošināšanas iemaksu alga (VSAA, 2020)	868 EUR	824 EUR									
Aktīvo uzņēmumu skaits (Lursoft, 2021)	2 472	2 521									
Ekonomiski aktīvo komercdarbības veicēju skaits uz 1 000 iedz. (CSP 2019)	75	95 (liels zemnieku saimniecību un pašnodarbināto skaits)									
Ostas, lidosta	- Liepājas osta, kura ietilpst Liepājas SEZ teritorijā	- Pāvilostas osta, kas apkalpo zvejas kuģus un jahtas - Starptautiskā lidosta "Liepāja"									
Radītā pievienotā ekonomiskā vērtība (CSP dati, 2017)	423,2 milj. EUR jeb ~6,23 tūkst. EUR uz 1 iedz.	116,7 milj. EUR jeb ~3,18 tūkst. EUR uz 1 iedz.									

	Liepāja	Dienvidkurzemes novads	
Teritorijas attīstības indekss¹ (VRAA, pēc 2019. gada datiem)	Liepāja - 0,668	Aizputes novads	-0,503
		Durbes novads	-0,211
		Grobiņas novads	0,033
		Nīcas novads	-0,007
		Pāvilostas novads	-0,125
		Priekules novads	-0,580
		Rucavas novads	-0,660
		Vaiņodes novads	-0,857
Kultūras balsti	<ul style="list-style-type: none"> - Koncertzāle "Lielais dzintars" - Liepājas Simfoniskais orķestris - Liepājas teātris - Liepājas muzejs - pilsētbūvniecības piemineklis – Liepājas vēsturiskais centrs - 64 valsts nozīmes kultūras pieminekļi 	<ul style="list-style-type: none"> - 6 akreditēti muzeji - 35 kultūras centri - pilsētbūvniecības pieminekļi - Aizputes, Durbes un Grobiņas pilsētu vēsturiskie centri² - Grobiņas arheoloģiskais ansamblis - Rucavas un Bārtas kultūrtelpa - 153 valsts nozīmes kultūras pieminekļi 	
Dabas teritorijas un īpaši aizsargājamās teritorijas	<ul style="list-style-type: none"> - Baltijas jūra - Liepājas un Tosmares ezeri - kanāli, kāpas, piekrastes meži un plaša mežu teritorija ziemeļdaļā 	<ul style="list-style-type: none"> - Baltijas jūra - Liepājas, Papes un Durbes ezeri - Sakas, Tebras, Bārtas un Vārtājas upes - Grīņu dabas rezervāts - Bernātu dabas parks - Papes dabas parks - Embūtes dabas parks 	

Liepājai un Dienvidkurzemei kopīga ir Baltijas jūras piekraste, plašas un bioloģiski daudzveidīgas dabas aizsargājamās teritorijas, kā arī kurzemnieku identitāte, kura izpaužas gan kultūrvēsturiskajā mantojumā, gan nemateriālajās vērtībās. Augstākais teritorijas attīstības indekss ir Grobiņai, pozitīvs, pārējām teritoriālajām vienībām – negatīvs. DKN ir liels zemnieku saimniecību un pašnodarbināto skaits. Liepājas ekonomiskā aktivitāte, Liepājas SEZ, piesātinātā kultūras, sporta dzīve un piedāvātie pakalpojumi piesaista DKN iedzīvotājus, toties DKN ir kvalitatīvi un vienreizēji dabas resursi atpūtai un rekreācijai, daļai liepājnieku lauku vide ir arī dzīvesvieta. Liepājā iedzīvotāju skaits ir divreiz

lielāks nekā DKN. Liepājai ir augsts iedzīvotāju blīvums uz 1 km², kas savukārt dod iespēju DKN teritorijā attīstīt mājokļu piedāvājumu. Atšķirīgs ir liepājnieku un dienvidkurzemnieku etniskais sastāvs, tas rada nepieciešamību Liepājā paredzēt plašāku mazākumtautību (īpaši krievvalodīgo) iedzīvotāju integrāciju, tai skaitā arī pilsoniskās iesaistes, aktivitātes. DKN teritorija robežojas ar Lietuvas Republiku, kas ir iespēja operatīvos, vides un dabas aizsardzības, tūrisma un pierobežas attīstības jautājumus risināt sadarbībā ar kaimiņvalsti.

1 Teritorijas attīstības līmeņa indekss (TAI) raksturo attīstības līmeni attiecīgajā gadā. To aprēķinot, tiek ņemts vērā: ekonomiski aktīvo individuālo komersantu un komercsabiedrību skaits uz 1000 iedzīvotājiem, (svars – 0.25), bezdarba līmenis, %, (svars – 0.15), trūcīgo personu īpatsvars iedzīvotāju kopskaitā, %, (svars – 0.1), kopējais noziedzīgo nodarījumu skaits uz 1000 iedzīvotājiem, (svars – 0.05), dabiskās kustības saldo uz 1000 iedzīvotājiem, (svars – 0.1), ilgtermiņa migrācijas saldo uz 1000 iedzīvotājiem, (svars – 0.1), iedzīvotāju skaits virs darbības vecuma uz 1000 darbības vecuma iedzīvotājiem, (svars – 0.05), iedzīvotāju ienākuma nodoklis uz vienu iedzīvotāju, EUR, (svars – 0.2).

2 Pēc www.mantojums.lv datiem.

Jomu attīstība pēdējo 20 gadu laikā – pirms un tagad

Attīstības plānošanas procesā noteiktās 12 nozares detalizēti pētītas attīstības programmas pašreizējās situācijas analīzes ietvaros. Zemāk būtiskākie fakti un secinājumi no veiktās analīzes.

DEMOGRĀFIJA

2021. gada sākumā Liepājas pilsētā dzīvoja 67 964 iedzīvotāji, Dienvidkurzemes novadā – 33 364, kopā 101 328 jeb 5,4% no visiem Latvijas Republikas iedzīvotājiem. 20 gadu laikā iedzīvotāju skaits ir būtiski sarucis gan Liepājā (-24%), gan Dienvidkurzemes novadā (-29%). 2021. gadā pilsētā un novadā kopā ir mazāk par 35 236 iedzīvotājiem, nekā 2001. gadā. Šī tendence atspoguļo vispārējo Latvijas situāciju jeb iedzīvotāju skaita samazināšanās problēmu. Šajās divās desmitgadēs Liepājā ir mainījis arī iedzīvotāju nacionālais sastāvs, t.i., latviešu īpatsvars ir palielinājies no 49% līdz 59%. Lai pilsēta un novads varētu sekmīgi attīstīties, svarīgi būtu palēnināt un apturēt iedzīvotāju skaita lejupslīdi.

IZGLĪTĪBA

Pēdējo divdesmit gadu laikā izglītības jomas attīstību tieši ietekmēja skolēnu un jauniešu skaita samazināšanās. Tika veikta izglītības iestāžu tīkla optimizācija, balstoties uz tādiem principiem kā efektivitāte izmantoto resursu ziņā, kvalitatīva un konkurētspējīga izglītība visām vecuma grupām, kā arī izglītības pieejamība. ES un citu fondu ieguldījuma rezultātā ir uzlabota izglītības iestāžu infrastruktūra un materiāltehniskā bāze, pilnveidotas pedagogu kompetences. Mainījās arī izglītības saturs, pārejot uz kompetenču pieeju. Neskatoties uz veiktajiem pasākumiem darba tirgus pieprasījuma un piedāvājuma sabalansēšanai, vēl joprojām paliek izaicinājums sadarbspējīgas un pēctecīgas profesionālās, augstākās un pieaugušo izglītības sistēmas izveide.

KULTŪRA

Pēdējo divdesmit gadu laikā Liepāja ir kļuvusi par Latvijas kultūras galvaspilsētu. Bagātas tradīcijas, plašas un daudzveidīgas mūsdienīgas izklaides iespējas, augstvērtīgs un visaptverošs kultūras piedāvājums, mākslinieki no visas pasaules un iespējas ikvienam iesaistīties kultūras dzīves veidošanā. Radīts un saturā profesionāli piepildīts ir Liepājas pilsētas kultūras dzīves simbols – koncertzāle "Liels dzintars". Tā izveide ir nostiprinājusi Liepājas kultūrpilsētas pozīcijas ne tikai Latvijas, bet arī Baltijas jūras reģiona un pat starptautiskā mērogā. Kultūras dzīves nozīmīgumu Liepājas attīstības un atpazīstamības veicināšanā raksturo jau atkārtota pretendēšana uz Eiropas Kultūras galvaspilsētas statusu. Ņemot vērā Liepājas kultūras dzīves plašāku ietekmi un nozīmi, atkārtota pieteikuma iesniegšana ir notikusi sadarbībā ar jaunveidoto novadu. Aizputē ir nostiprinājusies ikgadējo starptautisko mākslinieku rezidenču tradīcija, tiek pētīta un kopta Rucavas, Nīcas un Bārtas nemateriālā mantojuma kultūrtelpa. Tomēr novada kultūrvidē un kultūras pakalpojumu klāsts pēdējo 20 gadu laikā būtiski nav mainījies. Īpaši maz bijuši ieguldījumi kultūras infrastruktūrā.

VESELĪBAS APRŪPE

Divdesmit gadu periodā būtiska daļa veselības aprūpes iestāžu ir kardināli mainījušas skatu – no padomiskas infrastruktūras tās ir pārorientējušās uz modernu izskatu un aprīkojumu. Ir būtiski attīstījušās diagnostikas iespējas un izmeklējumi. Liepājas Reģionālā slimnīca ir izveidota par mūsdienīgu un pievilcīgu ēku, tās apkārtējā teritorija ir piedzīvojusi pozitīvas pārvērtības – pieejamību, sakoptu vidi. Vienlaikus veselības aprūpes pakalpojumi novada teritorijā ir kļuvuši tālāki iedzīvotājiem, jo līdz ar demogrāfisko lejupslīdi uz vietas nav iespējams vairs nodrošināt tik plašu pakalpojumu klāstu kā agrāk.

SPORTS

Sporta jomā pēdējo divdesmit gadu laikā Liepājā ir notikušas būtiskas strukturālas izmaiņas. Mērķtiecīgi tika attīstīta sporta infrastruktūra, atbalsts jaunu sportistu sagatavošanā. Sporta joma kopumā ir palielinājusi savu ieguldījumu nacionālā mērogā, īpaši pilsētas atpazīstamībā. Lielākajās novada apdzīvotajās vietās ir veikti būtiski ieguldījumi sporta infrastruktūras attīstībā un turpinājusies attīstība novada tradicionālajos sporta veidos (bērnu, jauniešu un tautas sportā).

**SOCIĀLĀ
AIZSARDZĪBA**

Šo divdesmit gadu laikā ir veikti nozīmīgi ieguldījumi sociālajā infrastruktūrā. Rezultātā ir uzlaboti darba vides apstākļi Sociālajā dienestā. Speciālisti saņem supervīzijas, regulāri notiek kvalifikācijas pilnveide. Pateicoties dažādu metodiku izstrādei nacionālā mērogā, ir ieviestas jaunas, inovatīvas un efektīvākas metodes sociālajā darbā ar dažādām mērķa grupām.

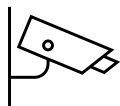
Salīdzinot ar situāciju, kāda bija pirms 20 gadiem, ir būtiski samazināts pakalpojumu īpatsvars institūcijās, ir attīstīts plašs klāsts sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu, kas veikts, īstenojot deinstitutionalizācijas projektu. Šodien būtiska daļa klientu ar garīga rakstura vai funkcionāliem traucējumiem var pilnvērtīgi dzīvot sabiedrībā. Bērni, kuri aug ārpusģimenes aprūpē, vairs nedzīvo standartizētās institūcijās, bet aug ģimeniskā vidē vai tai pietuvinātos apstākļos.

JAUNATNES POLITIKA

Pēdējā desmitgadē ir pievērsta uzmanība jauniešiem, kuri nestrādā, nemācās, ir īstenoti projekti šajā jomā. Liepājā kopš 2000. gada skolēniem ir nodrošinātas nodarbinātības iespējas vasarā. Nozīmīgu vietu jaunatnes politikas veicināšanā Liepājā un DKN ir ieguvušas jauniešu nevalstiskās organizācijas, jauniešu neformālās grupas, attīstās brīvprātīgais darbs. Ja salīdzina ar Latvijas kopējiem rādītājiem, pēdējos gados Liepājā un DKN jaunieši ir kļuvuši aktīvāki jauniešu centros, skolēnu padomēs, projektu konkursos, kā arī mākslinieciskajā pašdarbībā. Liepājā ir izveidota "Jauniešu māja", tomēr DKN ne visos centros šajā laikā ir izveidotas vai saglabātas jauniešu lietderīga brīvā laika pavadīšanai nepieciešamās telpas.

MOBILITĀTE

Pēdējo divdesmit gadu laikā mobilitātes jomā kopumā ir samazinājies sabiedriskā transporta piedāvājums, sekojot līdzi demogrāfiskajai lejupslīdei, tāpēc sabiedriskā transporta pārvadājumi jo īpaši Dienvidkurzemes novada teritorijā vairs netiek nodrošināti tik bieži kā agrāk, un sasniedzamība sabiedriskā transporta jomā ir pasliktinājusies. Vienlaikus ir pieaudzis automobilizācijas līmenis un uzlabojies iedzīvotāju rīcībā esošais autoparks. Ja 2000. gadā autobusu un tramvaju parks bija mūsdienu prasībām neatbilstošs un ar šī brīža acīm raugoties – morāli novecojis, tad šobrīd tas ir kļuvis modernāks, ar būtiski labāku vides pieejamību un ekoloģiskāks. Liepājā ir pagarināta tramvaja līnija un ir plāni tās turpmākai attīstībai. Savukārt pasažieru pārvadājumi maršrutā Liepāja - Rīga pa dzelzceļu notiek reti (tikai nedēļas nogalē), ritošais sastāvs nav būtiski mainījies, vienlaikus ir salīdzinoši augsts pieprasījums pēc šiem reisiem ņemot vērā izdevīgos atiešanas un pienākšanas laikus. Lielākais izaicinājums nākamajās desmitgadēs būs izveidot pasažieru pieprasītu, ērtu, multimodālu un zemu emisiju sabiedriskā transporta sistēmu, tādējādi veicinot ilgtspējīgus mobilitātes paradumus.

DROŠĪBA

Divās desmitgadēs Liepāja ir kļuvusi drošāka, te ir viszemākā noziedzības intensitāte starp republikas nozīmes pilsētām. Tumšajā diennakts laikā patrulē Pašvaldības policija, Liepājā un DNK ieviesta videonovērošanas sistēma, kura samazina noziedzīgo nodarījumu skaitu. Liepājas pludmalei ir Zilais karogs, darbojas glābšanas dienests, nodrošināta transporta piekļuve. Liepāja un DKN ir izgaismotas gājēju pārejas, izvietoti skaņas signāli, uzlabota satiksmes regulēšana krustojumos. Neskatoties uz pilsētvides (tostarp autoceļu) attīstību, ceļu satiksmes negadījumu skaits Liepājā caurmērā pieaug, DKN stabilizējas. Satiksmes drošības uzlabojumi uz valsts ceļiem šajā periodā nav pietiekami attīstījušies.

EKONOMIKA

Liepājas pilsētas ekonomikas balsti jeb specializācija jau vēsturiski ir bijušas tādas nozares kā apstrādes rūpniecība, mazumtirdzniecība/vairumtirdzniecība un transports/uzglabāšana, ko veicina ostas pilsētas statuss. Savukārt DKN ekonomikas struktūra atšķiras ar to, ka tajā būtisku lomu ieņem lauksaimniecība un mežsaimniecība.

Kopumā, neskatoties uz atsevišķi nozīmīgu pavērsienu pilsētas ekonomikā (A/S "Liepājas metalurģis" darbības apturēšana), pilsēta, salīdzinot ar Latviju, ir spējusi uzturēt stabilus nodarbinātības rādītājus (vidējais atalgojums 20 gadu laikā ir dubultojies) un ekonomikas izaugsmes tempus gan vēsturiski tradicionālajās nozarēs, gan arī jaunās nozarēs, kur aktīvi darbojas jaunuzņēmumi (*start-up*) (ikgadējā pievienotā ekonomiskā vērtība pārsniedz 700 milj. EUR). Demogrāfijas tendences kopā ar dzīvojamo platību deficītu ir galvenie bremsējošie elementi pilsētas un novada straujākai izaugsmei.

INFRASTRUKTŪRA UN VIDE

Liepājas pilsētā komunālos pakalpojumus (ūdensapgāde, kanalizācija, siltumapgāde) sniedz pašvaldības kapitālsabiedrības, kas infrastruktūras pilnveidošanā regulāri iegulda mērķtiecīgas investīcijas. Ir sasniegts nozīmīgs centralizēto tīklu īpatsvars, ir uzlabota dzeramā ūdens kvalitāte, samazināta novadīto notekūdeņu negatīvā ietekme uz vidi.

Savukārt DKN, ņemot vērā sadrumstaloto administratīvo struktūru, līdz 2021. gada ATR komunālos pakalpojumus nodrošina 16 pašvaldību veidoti pakalpojumu sniedzēji. Liepājas un DKN pilsētas un pagasti ietilpst Liepājas atkritumu apsaimniekošanas reģionā. Visiem reģiona iedzīvotājiem, uzņēmumiem un iestādēm ir pieejams centralizēts atkritumu apsaimniekošanas pakalpojums. Novadā ir izvietots reģionālais atkritumu apglabāšanas poligons.

Cilvēka neskartas vai maz skartas dabas teritorijas (jūra, piekraste, meži, iekšējie ūdeņi), kuras nodrošina ne tikai bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas funkciju izpildi, bet kontrolētā apjomā paplašina rekreācijas iespēju telpu, pēdējos gados ir kļuvušas par iedzīvotāju atzītu, pieprasītu dzīves un atpūtas vietu.

PĀRVALDĪBA UN DIGITALIZĀCIJA

Šo divdesmit gadu laikā Liepājas pilsētas pašvaldības administrācija darba efektivitātes nodrošināšanai ir ieviesusi kvalitātes vadības sistēmas standartu LVS EN ISO 9001. Attīstās digitalizācijas procesi, Liepāja ir E-indeksa līderis (43%) Latvijā. DKN atzīmējami sasniegumi procesu elektronizācijā ir Rucavai (38%), Nīcai (30%), Grobiņai (25%). E-pakalpojumus un pakalpojumus DKN nodrošina 10 Valsts un pašvaldības vienotie klientu apkalpošanas centri. Līdzās tradicionālajiem sabiedrības informēšanas kanāliem – informatīvie izdevumi, tikšanās ar iedzīvotājiem – ir attīstījusies pašvaldības komunikācija sociālajos tīklos, izveidotas aplikācijas ātrai saziņai. Liepāja nacionālā un starptautiskā tēla mārketingam ir atvērusi Liepājas pārstāvniecību Rīgā. Liepājas un DKN pašvaldība līdzfinansē iedzīvotāju iniciatīvas, sabiedriskā labuma projektus.

Lai ilgtermiņā risinātu katrā nozarē identificētās problēmas/izaicinājumus un nodrošinātu mērķtiecīgu aplūkoto jomu attīstību, izstrādāta vīzija, stratēģiskie mērķi un attīstības prioritātes. Lai sasniegtu izvirzīto stratēģisko mērķi, ir noteiktas trīs ilgtermiņa prioritātes. Katra no tām ietver arī būtiskos tuvāko gadu izaicinājumus un attīstības virzienus – zaļais kurss, digitalizācija, klimatneitralitāte un sadarbība.

Stratēģiskā daļa

Liepājas un DKN ilgtermiņa stratēģisko ietvaru veido vīzija, stratēģiskais mērķis, trīs prioritātes stratēģiskā mērķa sasniegšanai.

Vīzija ir Liepājas un DKN nākotnes redzējums līdz 2035. gadam, kurš ir veidots, analizējot teritorijas attīstības rādītājus, iepriekšējos plānošanas periodos plānoto un sasniegto, ņemot vērā nozīmīgākos pilsētas un novada resursus. Tomēr noteicošais vīzijas un stratēģiskā mērķa radīšanā ir izteiktajiem viedokļiem programmas un stratēģijas izstrādes darba grupās. Tajā atspoguļojas liepājnietu un dienvidkurzemnieku lepnums par dzimto vietu, pašvaldības pamatotās ambīcijas un profesionālā vēlme sasniegt plašus pasaules apvāršņus, vienlaicīgi saglabājot tikai Liepājai un DKN raksturīgo neatkārtājamo kultūrtelpu un identitāti, savienot dabas jūtīgumu un ekonomisko rosību un nezaudēt pašu svarīgāko – cilvēku. Tā kā vīzija ir vienota Liepājai un DKN, sadarbība un gudra pārvaldība ir svarīgs priekšnosacījums vīzijas īstenošanai.

Liepāja un DKN ir nozīmīgākais Kurzemes reģiona sociālekonomiskās attīstības dzinējspēks. Baltijas jūras piekrastes līdzsvarotai attīstībai būtiska ir Liepājas ostas, Pāvilostas mazās ostas un Liepājas Speciālās ekonomiskās zonas darbība. Profesionāls kultūras piedāvājums, balstīts unikālajā Liepājas un DKN kultūrtelpā, ir radījis starptautisko atpazīstamību Baltijas jūras reģionā un pasaulē. Tāpat arī Liepājas un DKN atpazīstamību veicinās virzība uz Eiropas Kultūras galvaspilsētas statusa iegūšanu 2027. gadā.

Vieda un zaļa pieeja mobilitātes, vides un infrastruktūras attīstības īstenošanā veido ilgtspējīgu pilsētas un lauku vides mijiedarbību. Novada priekšrocība ir piejūra, kultūrvēsturiskā ainava un mantojums, bioloģiskā daudzveidība un daba, kas rada iedzīvotājiem kvalitatīvu un zaļu dzīvestelpu.

“Liepāja un DKN 2035” paredz vienu stratēģisko mērķi, kurš ietver nozīmīgākos virzienus cilvēka labklājības nodrošināšanai. Sasniedzama un ekonomiski aktīva teritorija, darbīgs cilvēks, kurš dzīvo, strādā, pilnveidojas un atpūšas pievilcīgā dzīvesvidē, dabas harmonijā.

Ilgtermiņa prioritātes ir svarīgākie attīstības virzieni, kas sekmē stratēģiskā mērķa sasniegšanu. “Liepājas un DKN 2035” stratēģiskais mērķis un prioritātes ir ciešā saistībā ar nacionālā un reģionālā līmenī noteiktajiem attīstības mērķiem un prioritātēm.

Lai sasniegtu izvirzīto stratēģisko mērķi un nodrošinātu ilgtermiņa prioritāšu īstenošanu, ir definētas vadlīnijas Liepājas un DKN teritoriju telpiskai attīstībai. Tās definē svarīgākos pilsētas un novada attīstības telpiskos elementus, to savstarpējo mijiedarbību. Ciešā sasaistē ar citiem plānošanas dokumentiem tā ļauj nonākt pie vispārēja skatījuma uz pilsētas un novada telpu. Telpiskās attīstības perspektīvas definēšana ir nepieciešama arī tamdēļ, lai līdzsvarotu cilvēku izplatību un to radīto aktivitāšu ietekmi Liepājas un DKN telpā.

2. tabula. Liepājas un DKN 2035 stratēģiskais ietvars.

Vīzija		
Liepāja – starptautiski atpazīstama, zaļa un vieda ostas pilsēta Baltijas jūras krastā.		
Liepāja un Dienvidkurzemes novads – Kurzemes attīstības dzinējspēks. Harmoniska vide darbīgiem cilvēkiem, kurā līdzās pastāv starptautiski konkurētspējīga ekonomika, bagāta kultūra un dabas vērtības.		
Stratēģiskais mērķis		
Sasniedzama un gudri pārvaldīta ekonomiski aktīva vide ilgtspējīgā dabas un cilvēku harmonijā Baltijas jūras piekrastē.		
Ilgtermiņa prioritātes		
Atvērtība un sasniedzamība	Cilvēks harmoniskā vidē	Vieda attīstība
Prioritāte ir vērsta uz Liepājas, novada pilsētu un centru sasniedzamības nodrošināšanu (mobilitāte, jūras, gaisa un sauszemes ceļu infrastruktūra). Atvērtu pārvaldību un saikni ar iedzīvotājiem, uzņēmējiem, starptautiskās sadarbības veicināšanu, kopienu stiprināšanu.	Prioritāte ir vērsta uz visiem iedzīvotājiem draudzīgu, pieejamu, zaļu apdzīvoto vietu veidošanu, pakalpojumu attīstību un klimata pārmaiņu ietekmes mazināšanu.	Prioritāte ir vērsta uz pārvaldes, pakalpojumu sniedzēju, uzņēmēju un iedzīvotāju rīcības iespēju paplašināšanu, kā arī kompetencēm un zināšanām, uz ieguldījumiem pētniecībā, ilgtspējīgā dabas resursu izmantošanā un apsaimniekošanā.

Telpiskās attīstības perspektīva

Telpiskās attīstības perspektīvas ietvaros ir noteiktas vadlīnijas ar pamatprincipiem Liepājas un DKN teritoriju attīstībai līdz 2035. gadam. Ir izdalītas piecas nozīmīgas telpiskās perspektīvas, katrā no tām Liepāju un DKN atspoguļojot gan vienoti, gan pietuvinot valstspilsētas teritoriju atsevišķi grafiskā veidā:

- Apdzīvojuma struktūra un priekšlikumi attīstības centru izvietojumam DKN teritorijā.
- Dabas teritoriju telpiskā struktūra.
- Galvenie transporta koridori un infrastruktūra (valsts galvenie un reģionālie autoceļi, dzelzceļi, ostas, lidostas, maģistrālie inženiertīkli un līdzīgi objekti).
- Ainaviski vērtīgās un kultūrvēsturiski nozīmīgās teritorijas un citas īpašas teritorijas. Prioritāri attīstāmās teritorijas.

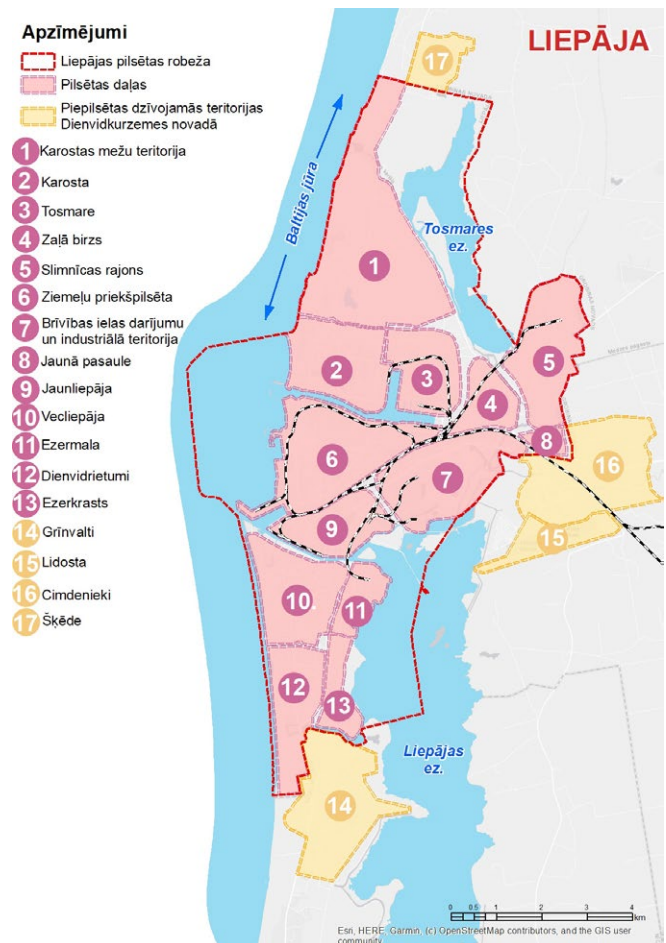
Izstrādātās telpiskās struktūras un vadlīnijas paredz ieteikumus teritorijas plānošanā un attīstībā, lai nodrošinātu Liepājas un DKN stratēģiskā mērķa sasniegšanu – sasniedzama un gudri pārvaldīta ekonomiski aktīva vide ilgtspējīgā dabas un cilvēku harmonijā Baltijas jūras piekrastē.

1. Apdzīvojuma struktūra un priekšlikumi attīstības centru izvietojumam

Liepāja ir Latvijas un Eiropas mērogā nozīmīga pilsēta, kurā sabalansēti līdzās pastāv dzīvojamās, ražošanas, atpūtas un rekreācijas teritorijas. Liepāja ir nozīmīgs Kurzemes reģiona attīstības resurss. Pilsētas pakalpojumu loma reģionā ir nozīmīga un aptver gandrīz visu Kurzemes reģionu. Īpašs ieguvums no Liepājas sniegtās pakalpojumu daudzveidības ir tuvumā esošām teritorijām – Grobiņa un bijušais Grobiņas novads, kā arī bijušais Nīcas novads.

Pilsētā ir 13 apkaimes (skatīt 1. ilustrāciju). Papildus pilsētai ir ciešas funkcionālās saites ar trim piepilsētā esošiem ciemiem, kuri atrodas DKN teritorijā: Grīnvalti, Cimdenieki (ieskaitot lidostu) un Šķēde.

1. ilustrācija. Liepājas valstspilsētas apkaimes

Demogrāfiskās tendences norāda, ka iedzīvotāju skaits Liepājā sarūk, kopš 2017. gada sākuma Liepājas iedzīvotāju skaits ir samazinājies par 1,5% un ir prognoze par iedzīvotāju skaita samazināšanos arī nākotnē. Prognozējams, ka līdz 2035. gadam iedzīvotāju skaits saruks vēl par 21,6% (salīdzinājumā ar 2020. gadu). Pilsētas apdzīvojuma struktūra ir daudzveidīga, dzīvojamie rajoni mijas ar industriālajām teritorijām vai jauktas apbūves teritorijām.

Vadlīnijas Liepājas attīstībai

- Veicināt Liepājas centra attīstību kā starptautiskas pilsētas vizītkarti, sabiedrisko norišu kulminācijas vietu, attīstot arī pakalpojumu uzņēmējdarbību, pārvaldes iestāžu un organizāciju funkciju.
- Pilnveidot centra publiskās ārtelpas pievilcību – skvēri, laukumi, zaļās teritorijas, ielas telpa.
- Veicināt iedzīvotāju ērtu pārvietošanos un nodrošināt vienādas iespējas dažādiem transporta veidiem, satiksmes dalībniekiem.
- Stiprināt pilsētas apkaimju identitāti un veidot tās kā daudzfunkcionālus attīstības centrus (t.i., veicinot policentrisku pilsētas attīstību), attīstot pakalpojumus, ērtu satiksmi ar pilsētas centra daļu un citām apkaimēm.

- Veicināt apkaimju (mikrorajonu) padomju attīstību, stiprināt to darbību un iniciatīvu. Veicināt kopienu iniciatīvas mikrorajonos un iedzīvotāju līdzdalību vides uzlabošanā.
- Turpināt pilsētas iekšpagalmu programmu, veidojot patīkamu un drošu dzīves vidi iedzīvotājiem dažādās pilsētas apkaimēs. Sniegt iespēju attīstīt dažādu tipu mājokļus, rast risinājumus autostāvvietu trūkumam un nodrošināt pieeju pie ūdens, nodrošināt zaļo teritoriju sasniedzamību, atpūtas vietas u.c.

DKN ir piecas pilsētas (Durbe, Aizpute, Pāvilosta, Grobiņa un Priekule) un vairāki desmiti ciemu. Ciemi ir iedalāmi divās kategorijās: (a) vēsturiskie ciemi (piemēram, Papes ciems, Papes Ķoņu ciems, Priediengals, Jūrmalciems un Nidas ciems) un (b) ciemi – blīvas apbūves teritorijas.

DKN ir raksturīgs zems iedzīvotāju blīvums – 2020. gadā tie ir vien 10 iedz./km², iedzīvotāji koncentrējas ap pilsētām. Demogrāfiskās tendences norāda, ka iedzīvotāju skaits sarūk – atbilstoši pašreizējām prognozēm līdz 2035. gadam iedzīvotāju skaits varētu sarukt vēl par 22,1%³. Visstraujākā iedzīvotāju skaita samazināšanās sagaidāma bijušajā Rucavas un Durbes novadā – attiecīgi par 30% un 25%. Šī iemesla dēļ DKN ir izstrādājams tāds attīstības centru tīkls, kas rada līdzvērtīgus dzīves un darba vides apstākļus visiem novada iedzīvotājiem neatkarīgi no viņu dzīves vietas un nodrošina teritorijas līdzsvarotu attīstību.

DKN apdzīvotās vietas ir iedalāmas piecās attīstības centru grupās. Iedalījums ir veidots, ņemot vērā attīstības centros pieejamos pakalpojumus un to prognozi, iedzīvotāju skaitu un tā prognozi, iedzīvotāju spēju saprātīgā laikā saņemt to vai citu pakalpojumu citā – augstāka līmeņa – attīstības centrā, kā arī ņemot vērā novada ģeogrāfisko novietojumu un īpatnības, t.i., pievēršot īpašu uzmanību attālākajiem ziemeļu un dienvidu apdzīvotajiem centriem – Pāvilostai un Rucavai. Attīstības centru grupējumā nav ņemts vērā apdzīvotās vietas kultūrmantojums, jo tas ir saglabājams neatkarīgi no tā, kurā attīstības centru grupā apdzīvotā vieta atrodas.

2. ilustrācija. Dienvidkurzemes novada attīstības centru izvietojums

Piezīme: Papildus apdzīvojamā struktūrā izšķirama lauku telpa ar viensētu apdzīvojamību. Tā kalpo kā tradicionālais lauku apdzīvojamības veids, tādējādi saglabājot novada teritorijai raksturīgo kultūrainavu un veicinot vienmērīgu lauku teritoriju apdzīvojamību. Īpaša uzmanība jāvelta piļu un muižu centru saglabāšanai un atjaunošanai, to integrācijai mūsdienīgu lauku politikas pasākumos. Lauku telpa kopā ar attīstības centriem veido funkcionāli saistītas telpas, kam ir apdzīvojamību uzturoša funkcija.

Katrā no attīstības centru grupām ir noteikts ilgtermiņā attīstāmais minimālais pakalpojumu grozs, kas veido visaptverošu un līdzsvarotu attīstītu pakalpojumu tīklu novada teritorijā. Noteiktais minimālais attīstāmo pakalpojumu grozs kalpo kā uzskates materiāls iedzīvotājiem par to, ar kādu pakalpojumu grozu viņi ilgtermiņā var rēķināties. Tās ir vadlīnijas pašvaldībai par nepieciešamiem ieguldījumiem katras apdzīvotas vietas attīstībā. Tai pat laikā, lemjot par investīcijām, ir nepieciešamība vērtēt katru gadījumu atsevišķi, ņemot vērā individuāli atšķirīgos apstākļus, apdzīvojamību un sasniedzamības telpisko struktūru. Pakalpojumu groza koncepcija neizslēdz iespēju attīstības centros veidot plašākus pakalpojumus, ja šāda attīstība ir sociāli un ekonomiski pamatota.

3 šeit un turpmāk izmantota SIA "Karšu izdevniecība Jāņa sēta" iedzīvotāju skaita prognoze uz 2030. gadu (https://www.varam.gov.lv/sites/varam/files/content/files/profils_liepajas_apvienotais_n.pdf), matemātiski prolongējot tendences līdz 2035. gadam.

3. tabula. Attīstības centri un to nodrošinātie pakalpojumi

Attīstības centri	Nodrošinātie pakalpojumi 2021. gadā	Minimālo pakalpojumu klāsts ilgtermiņā
<p>Novada administratīvais centrs</p>	<p>Grobiņa – pašvaldības administrācija un visas pašvaldības iestādes, VPKAC, Tūrisma informācijas centrs (turpmāk - TIC), vidusskola, pirmsskola, sporta skola (futbols, volejbols, vieglatlētika), mūzikas un mākslas skola, bibliotēka, ģimenes ārsta pakalpojums, aptiekas pakalpojums, ambulatorie speciālisti, laboratorijas pakalpojums, zobārsts, centralizēta siltumapgāde, ūdensapgāde, kanalizācija.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pārvaldība: pašvaldības administrācija, VPKAC, TIC. • Izglītība: vidusskola, pamatskola, sākumskola, pirmsskola, iespēja apgūt profesionālās ievirzes kultūras un/vai sporta izglītības programmas, bērnu un jauniešu interešu izglītība izglītības iestādēs vai kultūras centros, pieaugušo izglītības centrs. • Kultūra: publiskā bibliotēka, reģionālas nozīmes kultūras centrs⁴, kas veido un koordinē daudzveidīgas, kvalitatīvas kultūras pieejamību novadā; nodrošina informācijas, savstarpējās pieredzes apmaiņu starp novada kultūras centriem, kā arī sniedz konsultatīvu un metodisku atbalstu⁵ un veic kultūras centra vispārējās funkcijas. Kultūras mantojuma saglabāšana, izpēte un popularizēšana. • Sports: kompleksa, augsti attīstīta sporta infrastruktūra, augsti attīstīts komandas sports, bērnu un pieaugušo fizisko aktivitāšu laukumi, dabas takas. • Veselība: veselības centrs ar ambulatoro pakalpojumu sniedzēju, ģimenes ārstu pakalpojumiem, laboratorijas pakalpojumu, zobārstniecības pakalpojums. • Komunālā saimniecība: centralizēta siltumapgāde, ūdensapgāde, kanalizācija, atkritumu savākšanas un šķirošanas punkti un laukums, ielu apgaismojums visa attīstības centra teritorijā. • Mobilitāte: reģionālas nozīmes multimodāls mobilitātes punkts, regulāra sabiedriskā transporta sasaiste ar nacionālas nozīmes attīstības centriem, t.sk. dzelzceļa satiksmi, droša un ērta gājēju un velo infrastruktūra visā attīstības centrā.

4 Definējums "reģionālas nozīmes kultūras centrs" ir saskaņā ar Kultūras centru likumprojektu.

5 Funkcijas definētas saskaņā ar Kultūras centru likumprojektu un konsultācijām ar KM.

Attīstības centri	Nodrošinātie pakalpojumi 2021. gadā	Minimālo pakalpojumu klāsts ilgtermiņā
<p>1. prioritātes novada nozīmes attīstības centrs</p>	<p>Aizpute – visas pašvaldības iestādes, TIC, vidusskola, pirmsskola, sporta skola (volejbols, vieglatlētika, ložu šaušana), mūzikas skola, mākslas skola, kultūras nams, bibliotēka, muzejs, ģimenes ārsta pakalpojums, aptiekas pakalpojums, zobārsts, slimnīca, ambulatorie pakalpojumi, centralizēta siltumapgāde, ūdensapgāde, kanalizācija.</p> <p>Priekule – visas pašvaldības iestādes, VPVKAC, TIC, vidusskola, pirmsskola, sporta skola (futbols, vieglatlētika), mūzikas un mākslas skola, kultūras nams, bibliotēka, slimnīca ar stacionāriem, ambulatoriem un zobārstniecības pakalpojumiem, ģimenes ārsta pakalpojums, aptiekas pakalpojums, centralizēta siltumapgāde, ūdensapgāde, kanalizācija.</p> <p>Nīca – visas pašvaldības iestādes, VPVKAC, TIC, vidusskola, pirmsskola, sporta skola (futbols, florbols, basketbols), mūzikas skola, kultūras nams, bibliotēka, ģimenes ārsta pakalpojums, aptiekas pakalpojums, zobārsts, centralizēta siltumapgāde, ūdensapgāde, kanalizācija.</p> <p>Pāvilosta – visas pašvaldības iestādes, VPVKAC, TIC, pamatskola, pirmsskola, sporta skola (futbols, galda teniss), mūzikas un mākslas skola, kultūras nams, muzejs, bibliotēka, ģimenes ārsta pakalpojums, aptiekas pakalpojums, centralizēta siltumapgāde, ūdensapgāde, kanalizācija.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pārvaldība: VPVKAC, TIC, Sociālā dienesta struktūrvienība, bāriņtiesas struktūrvienība. • Izglītība: vidusskola vai pamatskola (atkarībā no izglītojamo skaita), sākumskola, pirmsskola, iespēja apgūt profesionālās ievirzes kultūras un/vai sporta izglītības programmas, bērnu un jauniešu interešu izglītība izglītības iestādēs vai kultūras centros, pieaugušo izglītības apguves iespējas (ja uz konkrēto programmu teritorijā ir pieprasījums un nav nepieciešamas speciālas mācību iekārtas). • Kultūra: publiska bibliotēka (sabiedriskais centrs, pakalpojuma centrs), vietējas nozīmes kultūras centrs, kas veic vispārējās funkcijas (t.i., atbalsta amatiermākslas (tautas mākslas) kolektīvu darbību, atbalsta iesaistīšanos nemateriālā kultūras mantojuma, tai skaitā dziesmu un deju svētku tradīcijas saglabāšanā un tālāk nodošanā, nodrošina vietu kultūras pasākumu norisei)⁶. Materiālā kultūras mantojuma saglabāšana, izpēte un popularizēšana. • Sports: komplekss, tradīcijām un specializācijai atbilstoši izveidojies un augsti attīstīts komandu vai individuālais sports un tam atbilstoša infrastruktūra, bērnu un pieaugušo fizisko aktivitāšu laukumi, dabas takas. • Veselība: daudzfunkcionāls ģimenes ārsta pakalpojums ar integrētu laboratorijas pakalpojumu, ambulatoro un zobārstniecības speciālistu konsultācijas (nodrošināt pakalpojuma saglabāšanu tajos attīstības centros, kur tas ir pieejams; vietās, kur tas nav pieejamas, nodrošināt regulāras izbraukuma konsultāciju iespējas), aptiekas pakalpojums. • Komunālā saimniecība: centralizēta siltumapgāde, ūdensapgāde, kanalizācija, atkritumu savākšanas un šķirošanas punkti un laukums, ielu apgaismojums visa attīstības centra teritorijā. • Mobilitāte: vietējas nozīmes multimodāls mobilitātes punkts (Priekulē, Aizputē – reģionālas nozīmes), regulāra sabiedriskā transporta sasaiste ar novada nozīmes attīstības centriem, īpaši Grobiņu, un mobilitātes punktiem, kuri nodrošina reģionālas un nacionālas nozīmes attīstības centru sasniegšanu, droša un ērta gājēju un velo infrastruktūra visā attīstības centra teritorijā.

Attīstības centri	Nodrošinātie pakalpojumi 2021. gadā	Minimālo pakalpojumu klāsts ilgtermiņā
<p>2. prioritātes novada nozīmes attīstības centrs</p>	<p>Durbe – visas pašvaldības iestādes, pamatskola, pirmsskola, sporta skola (galda teniss), mūzikas skola, kultūras nams, bibliotēka, ģimenes ārsta pakalpojums, aptiekas pakalpojums, centralizēta siltumapgāde, ūdensapgāde, kanalizācija.</p> <p>Vaiņode – visas pašvaldības iestādes, VPVKAC, vidusskola, mūzikas skola, pirmsskola, sporta skola (handbols, futbols), kultūras nams, bibliotēka, ģimenes ārsta pakalpojums, aptiekas pakalpojums, centralizēta siltumapgāde, ūdensapgāde, kanalizācija, atkritumu šķirošanas laukums.</p> <p>Rucava – VPVKAC, visas pašvaldības iestādes, pamatskola, pirmsskola, mūzikas skolas filiāle/īstenošanas vieta, sporta skola (galda teniss), kultūras nams, bibliotēka, ģimenes ārsta pakalpojums, aptiekas pakalpojums, centralizēta siltumapgāde, ūdensapgāde, kanalizācija, atkritumu šķirošanas laukums.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pārvaldība: VPVKAC, Sociālā dienesta struktūrvienība, bāriņtiesas struktūrvienība. • Izglītība: pamatskola vai sākumskola, pirmsskola, iespēja apgūt profesionālās ievirzes kultūras un/vai sporta izglītības programmas (izglītības iestāde vai filiāle, vai īstenošanas vieta, vai integrēta mācību programma vispārīzglītojošā izglītības iestādē), bērnu un jauniešu interešu izglītība izglītības iestādē vai kultūras centrā, pieaugušo izglītības apguves iespējas (ja uz konkrēto programmu teritorijā ir pieprasījums un nav nepieciešamas speciālas mācību iekārtas). • Kultūra: publiska bibliotēka (sabiedriskais centrs, pakalpojuma centrs), vietējas nozīmes kultūras centrs, kas veic vispārējās funkcijas (t.i., atbalsta amatiermākslas (tautas mākslas) kolektīvu darbību, atbalsta iesaistīšanos nemateriālā kultūras mantojuma, tai skaitā dziesmu un deju svētku tradīcijas saglabāšanā un tālāk nodošanā, nodrošina vietu kultūras pasākumu norisei)7. Materiālā kultūras mantojuma saglabāšana, izpēte un popularizēšana. • Sports: specializācijai atbilstoša, uz esošās infrastruktūras bāzes attīstīta sporta infrastruktūra, bērnu un pieaugušo fizisko aktivitāšu laukumi, dabas takas. • Veselība: daudzfunkcionāls ģimenes ārsta pakalpojums ar integrētu laboratorijas pakalpojumu, aptiekas pakalpojums. • Komunālā saimniecība: centralizēta siltumapgāde, ūdensapgāde, kanalizācija, atkritumu savākšanas un šķirošanas punkti un laukums, ielu apgaismojums visa attīstības centra teritorijā. • Mobilitāte: vietējas nozīmes multimodāls mobilitātes punkts, regulāra sabiedriskā transporta sasaiste ar novada nozīmes attīstības centriem, īpaši Grobiņu, un mobilitātes punktiem, kuri nodrošina reģionālas un nacionālas nozīmes attīstības centru sasniegšanu, droša un ērta gājēju un velo infrastruktūra visā attīstības centra teritorijā. <p>Šo apdzīvoto vietu attīstība skatāma kontekstā ar blakus esošo 1. prioritātes novada nozīmes attīstības centru (Rucavas gadījumā ar Nīcu, Durbes gadījumā ar Grobiņu un Aizputi, Vaiņodes gadījumā – ar Priekuli), jo būtiskai daļai iedzīvotāju šie centri un tajos nodrošinātie pakalpojumi ir sasniedzami ne ilgāk kā 15 vai 30 min. brauciena laikā.</p>

Attīstības centri	Nodrošinātie pakalpojumi 2021. gadā	Minimālo pakalpojumu klāsts ilgtermiņā
<p>Vietējas nozīmes attīstības centri</p>	<p>Cīrava – pagasta pārvalde, pamatskola, ģimenes ārsta pakalpojums, aptiekas pakalpojums, kultūras centrs, bibliotēka, centralizēta siltumapgāde, ūdensapgāde, kanalizācija.</p> <p>Kazdanga – pagasta pārvalde, pamatskola, pirmsskola, muzejs, kultūras centrs, bibliotēka, feldšerpunkts, zobārsts, centralizēta siltumapgāde, ūdensapgāde, kanalizācija.</p> <p>Sikšņi – pagasta pārvalde, Sociālais dienests, pamatskola, pirmsskola, ģimenes ārsta pakalpojums, aptiekas pakalpojums, kultūras nams, bibliotēka.</p> <p>Kalēti – pagasta pārvalde, mūzikas un mākslas pamatskola, pirmsskola, bibliotēka, kultūras centrs, feldšerpunkts, centralizēta ūdensapgāde, kanalizācija.</p> <p>Vērgale – VPVKAC, pagasta pārvalde, pamatskola, muzejs, saieta centrs, bibliotēka, ģimenes ārsta pakalpojums, aptiekas pakalpojums, centralizēta siltumapgāde, ūdensapgāde, kanalizācija.</p> <p>Purmsāti – pamatskola, pirmsskola, bibliotēka, brīvā laika pavadīšanas centrs, centralizēta siltumapgāde, ūdensapgāde, kanalizācija.</p> <p>Kalvene – pagasta pārvalde, pamatskola, kultūras centrs, bibliotēka, ģimenes ārsta pakalpojums, feldšerpunkts, centralizēta siltumapgāde, ūdensapgāde, kanalizācija.</p> <p>Krote – pamatskola, pirmsskola un tradīciju laukums, bibliotēka, centralizēta ūdensapgāde, kanalizācija.</p> <p>Bārta – pagasta pārvalde, kultūras centrs, bibliotēka, zobārsts, ģimenes ārsta pakalpojums, aptiekas pakalpojums, centralizēta ūdensapgāde, kanalizācija.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pārvaldība: VPVKAC. • Izglītība: sākumskola, pirmsskola, kur ir pietiekams izglītojamo skaits – pamatskola, bērnu un jauniešu interešu izglītība izglītības iestādē vai kultūras centrā, mūžizglītības pakalpojums *(ja ir pietiekams pieprasījums), pieaugušo izglītības apguves iespējas (*ja uz konkrēto programmu teritorijā ir pieprasījums un nav nepieciešamas speciālas mācību iekārtas). • Kultūra: publiska bibliotēka (sabiedriskais centrs, pakalpojuma centrs), lokālas nozīmes kultūras centrs, kas nodrošina kultūras pakalpojuma pieejamību pēc iespējas tuvāk iedzīvotāju dzīves vietai (t.i., atbalsta amatiermākslas (tautas mākslas) kolektīvu darbību, atbalsta iesaistīšanos nemateriālā kultūras mantojuma, tai skaitā dziesmu un deju svētku tradīcijas saglabāšanā un tālāk nodošanā, nodrošina vietu lokālu kultūras pasākumu norisei)⁸. Materiālā kultūras mantojuma saglabāšana un popularizēšana vietās, kur tas ir – individuāli vai sadarbībā ar augstāka līmeņa attīstības centru. • Sports: tautas sportam piemērota sporta infrastruktūra, bērnu un pieaugušo fizisko aktivitāšu laukumi, dabas takas. • Veselība: ģimenes ārsti vai feldšerpunkti. • Komunālā saimniecība: atkritumu šķirošanas punkti, centralizēta ūdensapgāde, kanalizācija un siltumapgāde ciemos, kur tas šobrīd ir nodrošināts. • Mobilitāte: sabiedriskā transporta sasaiste ar novada nozīmes attīstības centru (-iem), droša un ērta gājēju un velo infrastruktūra, lokāli savienojot stratēģiski svarīgus punktus.
<p>Ciems</p>	<p>Lielākoties – bibliotēkas un saieta nami, atsevišķās vietās ģimenes ārstu prakse vai feldšerpunkts, pagastu pārvaldes un klientu apkalpošanas centri.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Uzturēt esošās komunālās saimniecības sistēmas, attīstīt jaunas, ja tam ir vides, sociāls vai ekonomisks pamatojums. • Veidot atkritumu šķirošanas punktus, sniegt sezonālu iespēju nodot lielgabarīta preces, elektropreces u.tml. • Atsevišķos ciemos, kur tas jau vēsturiski saglabājies, – sabiedriskais centrs ar kultūras un sociālo funkciju (daudzfunkcionāls centrs, rast iespēju veidot uz kultūras institūciju bāzes), bibliotēka (bibliotēku tīkls kopumā ir pārskatāms un optimizējams), ģimenes ārsta prakse vai feldšerpunkts, pagastu pārvaldes un klientu apkalpošanas centri.

Vadlīnijas DKN apdzīvoto vietu attīstībai

- Veikt ieguldījumus, kas vērsti uz pastāvīgo iedzīvotāju noturēšanu teritorijā un jaunu iedzīvotāju piesaisti (pievilcīgas un kvalitatīvas dzīves vides apstākļu nodrošināšana, pakalpojumu attīstība atbilstoši definētajam pakalpojumu grozam), un ieguldījumus, kas veicinātu tūristu skaita palielināšanos.
- Vēsturiski apdzīvotajām vietām, kurām raksturīgs lauku telpas apdzīvojumus, saglabāt un izcelt to vēsturiskos nosaukumus, nezaudējot šo vietu vēsturisko attīstību un vietas identitāti. Saglabāt iedzīvotājiem vietas piederības sajūtu.
- Kopā ar iedzīvotājiem, biedrībām, nevalstiskajām organizācijām apzināt iedzīvotāju vajadzības, organizēt publiskas diskusijas un apspriest apdzīvotās vietas attīstības perspektīvu, risināmos jautājumus.
- Risināt jautājumus par graustu un nepilnvērtīgi izmantoto teritoriju sakārtošanu.
- Sekmēt attīstības centru un galveno pakalpojumu centru sasniedzamību, t.sk. ārpus attīstības centriem dzīvojošajiem novada iedzīvotājiem.
- Attīstības centros uzturēt un pilnveidot publiskās ārtelpas labiekārtojumu: apgaismojumu, bērnu rotaļu laukumus, autobusu pieturvietas u.c.
- Grobiņā un novada nozīmes 1. un 2. prioritātes attīstības centros veicināt centralizētās ūdensapgādes un sadzīves notekūdeņu savākšanas tīkla paplašināšanu, siltumapgādes pakalpojumu uzlabošanu, daudzdzīvokļu māju renovāciju, dzīvojamā fonda attīstību (jaunu dzīvokļu izveidi vai esošu pielāgošanu) atbilstoši pašvaldības ilgtspējīgas enerģētikas un klimata rīcības plānam. Pārējos ciemos uzturēt esošās inženiersistēmas labā stāvoklī, veicināt lokālu kanalizācijas un ūdensapgādes sistēmu veidošanos. Ņemot vērā lielo decentralizēto kanalizācijas sistēmu skaitu novadā, pašvaldībai veicināt decentralizēto sistēmu apsaimniekošanu.
- Visos novada attīstības centros, ciematos nepieļaut iedzīvotāju dzīves vides kvalitātes pasliktināšanos ar trokšņu, smaku vai cita veida piesārņojumu. Ražošanas un tehniskās apbūves teritoriju izvietojuma plānošanā iespēju robežās nodrošināt buferzonu izveidi starp dzīvojamās un sabiedriskās apbūves teritorijām. Pašvaldībai, sabalansējot vairākas pilsētas attīstības jomas, plānot esošās vides kvalitātes uzlabošanu.

Galvenais priekšnoteikums pilnvērtīgas sasaistes nodrošināšanai starp Liepājas pilsētu un DKN attīstības centriem ir droša un kvalitatīva transporta infrastruktūra un pārdomāti transporta koridori. To ilgtermiņa redzējums attēlots nākamajā sadaļā.

2. Galvenie transporta koridori un infrastruktūra

Galvenie mobilitātes infrastruktūras elementi Liepājas un DKN teritorijā ir: autoceļu infrastruktūra, sabiedriskā transporta savienojumi, veloinfrastruktūra, lidosta, ostas, sakaru infrastruktūra, kā arī dzelzceļu infrastruktūra.

Liepājai un DKN **autoceļu infrastruktūras** pārklājums ir vērtējams kā labs un pietiekams. Liepājas sasniedzamība ir nodrošināta pa valsts galvenajiem autoceļiem, savukārt DKN iekšējai sasniedzamībai būtiskākie ir reģionālie autoceļi, no kuriem daļa ir ar asfalta segumu un daļa – ar grants segumu. Būtiski autoceļu savienojumu uzlabojumi ir nepieciešami, lai savstarpēji savienotu novada lielākos attīstības centrus Dienvidkurzemes tangentes maršrutā Pāvilosta – Aizpute – Priekule – Bārta – Nīca – Rucava, lai nodrošinātu galveno novada centru sasniedzamību savā starpā, kā arī ar Liepāju un Rīgu. Tāpat autoceļu kvalitāte būtiski ir uzlabojama novada centra Grobiņas sasniegšanai.

Sabiedriskā transporta savienojumi Liepājā ir daļēji multimodāli veidoti – dzelzceļa stacija ir labi integrēta ar autoostu un pilsētas sabiedrisko transportu, tajā skaitā tramvaju. Turpretī DKN sabiedriskā transporta savienojumi ir monocentriski un balstīti autotransportā. Sabiedriskā transporta piedāvājums nav tāds, kurš mudinātu autobraucējus pārsēties uz to. Autoceļu tīkls un pasažieru pārvadājumi novadā pamatā ir virzienā uz Liepāju, tāpēc pie esošās administratīvi teritoriālās reformas būtisks ir jautājums par novada galveno attīstības centru savstarpēju tiešu savienojamību. Šajā kontekstā ir nepieciešamība pārplānot sabiedriskā transporta maršrutus, tos organizējot uz galvenajiem mobilitātes punktiem, no kuriem pēctecīgi tiek pakārtota satiksme uz zemāka līmeņa mobilitātes punktiem un tiem tuvējām teritorijām. Liepājas un DKN nacionāla līmeņa savienotībai jārealizē dzelzceļa kā mugurkaula princips, tajā skaitā izveidojot un tālāk attīstot reģionālas nozīmes multimodālus mobilitātes punktus Liepājā, Grobiņā un Ilmājā.

Liepāju un DKN šķērso **valsts nozīmes dzelzceļa līnija** "Rīga–Jelgava–Liepāja". Dzelzceļa kā sabiedriskā transporta mugurkaula attīstība esošajā situācijā ir viens no lielākajiem izaicinājumiem, jo esošais savienojums Liepāja – Rīga pasažieru pārvadājumos nav pietiekami konkurētspējīgs. Tādēļ ir nepieciešama TEN-T visaptverošā tīkla dzelzceļa līnijas uzlabošana lielākiem kustības ātrumiem un sasaistē ar reģionālajiem mobilitātes punktiem, kā arī savienojamībā ar "Rail Baltica" dzelzceļa līniju. Papildus attīstības resurss klimatneitrāla transporta attīstībā ilgtermiņā varētu būt arī dzelzceļa līnija Jelgava–Mažeiki–Priekule–Liepāja, piemēram, attīstot sliežu ceļu 1435 mm patumā, taču šobrīd DKN teritorijā tā būtu izmantojama prioritāri zaļo ceļu attīstībai.

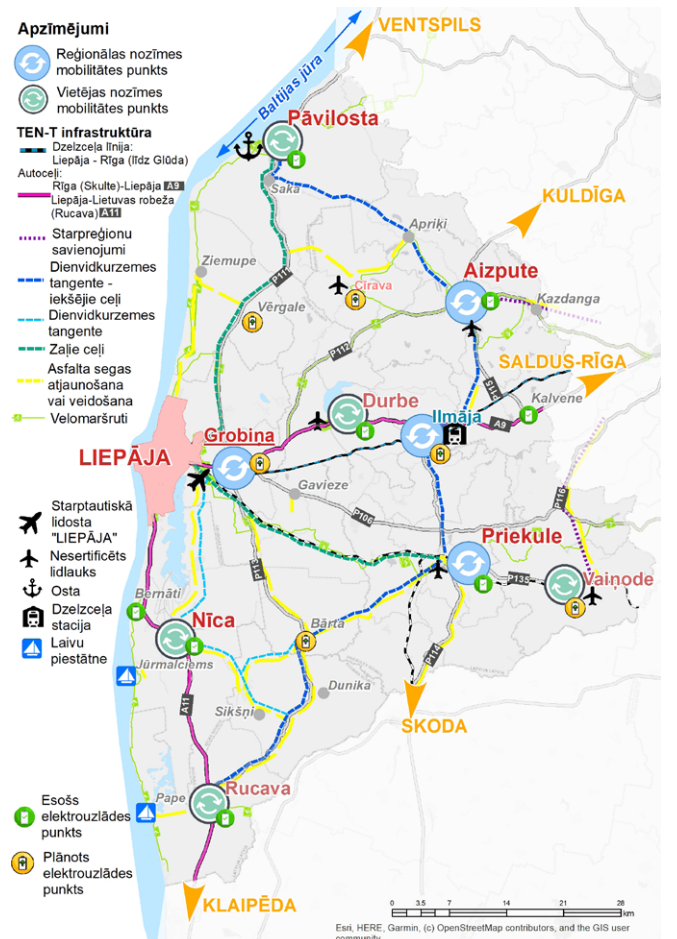
Liepājas pilsētā ir attīstīts **veloceļu tīkls**. Mazāk attīstīts tas ir DKN. Velobraucēju pārvietošanās vietām, īpaši uz valsts galvenajiem autoceļiem, nav satiksmes dalībniekiem droša. Velomaršrutu tīkls ir attīstāms visā novada teritorijā, īpaši attīstības centros un to tiešā tuvumā, kā arī turpināma veloceļu tīkla attīstība Liepājas pilsētā, turpināma arī Liepājas – Grobiņas veloceļa savienošana ar DKN attīstības centriem. Nākotnē veidojami Liepājas veloceļu savienojumi ziemeļu virzienā ar Šķēdi un dienvidu virzienā ar Nīcu. Apdzīvotajās vietās veicama gājēju ietvju un ielu infrastruktūras un apgaismojuma izbūve.

Ārējai sasniedzamībai un ekonomiskajai konkurētspējai valstspilsētas un DKN gadījumā nozīmīga loma ir **Liepājas lidostai un Liepājas ostai**, tāpēc to attīstība ir stiprināma. Liepājas ostas gadījumā ir būtiski veicināt tās konkurētspēju kravu pārvadājumos. Lai to nodrošinātu, ir nepieciešama kopējo ostas hidrotehnisko būvju atjaunošana, dzelzeļa un autoceļu pievadceļu attīstība un drošības palielināšana, kuģošanas ceļa pie ostas piestātnēm padziļināšana. Lai diferencētu ostas darbību, līdzās tirdzniecības ostas attīstībai jāattīsta arī pasažieru un prāmju satiksme, zvejniecības osta un jahtu osta. Lidostas gadījumā ir nepieciešama lidlauka skrejceļa pagarināšana virzienā uz Liepājas pilsētas pusi, ir nepieciešams attīstīt gaisa kravu pārvadājumus, attīstīt industriālās teritorijas, kas būtu saistītas galvenokārt ar loģistikas pakalpojumiem. Attīstot šīs teritorijas, ir jāņem vērā zaļo koridoru izveides nepieciešamība, kas samazina rūpniecības vizuālo u.c. veida ietekmi uz publisko un dzīvojamo telpu. Vienlaikus attiecībā uz lidostas pasažieru pārvadājumiem jāņem vērā, ka nākotnē palielināsies pieprasījums nelielus pasažieru pārvadājumu attālumus – līdz 500 km – nodrošināt klimata neitrālus, tādējādi aviopārvadājumi nelielos attālumos kļūst dārgi un neekoloģiski. Ņemot vērā zaļo kursu, ir būtiski, lai ostas un lidostas darbība kļūst aizvien videi draudzīgāka.

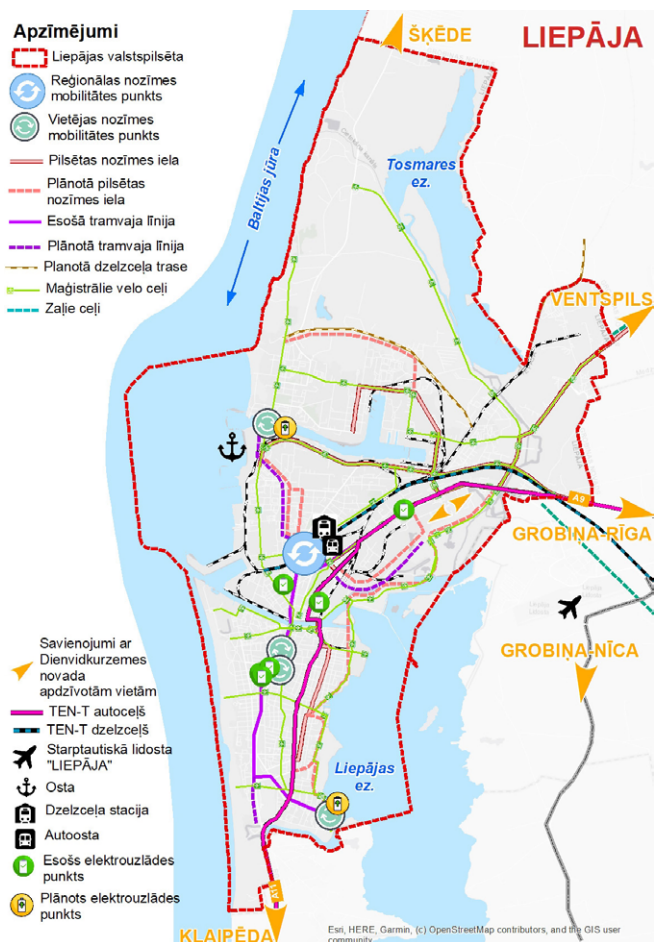
Tūrisma un atpūtas vajadzībām nozīmīga loma ir **Pāvilostas jahtu ostai**, kā arī perspektīvā būtu attīstāmas laivu piestātnes Jūrmalciemā un Papē. Vienīgajā DKN ostā (Pāvilostā) kravu pārkraušana šobrīd nenotiek, tomēr perspektīvā izskatāma kravu apjoma atjaunošana. Attiecībā uz aviācijas transportu saglabājami visi esošie lidlauki un skrejceļi. Tos perspektīvā iespējams attīstīt tūrisma, sporta un izklaides vajadzībām, paredzēt to izmantošanu ārkārtas situācijās, kad nepieciešama aviotransporta novirzīšana uz citiem lidlaukiem.

DKN teritoriju šķērso maģistrālais dabas gāzes vads, 110 un 330 kV elektrolinija, kā arī optikas tīkli. Piekluve ātram internetam, ko nodrošina atbilstošas kvalitātes infrastruktūra un pakalpojumu piedāvājums, ir katras vietas mūsdienu attīstības nepieciešamība, kas ne visur DKN ir pieejama. Ir jāturpina optisko telekomunikāciju tīkla sabiezinājuma attīstība, kā arī jāizvērtē jau esošo optisko tīklu izbūve un to efektivitāte, lai pieslēgumu maksa būtu patērētāju rociņai atbilstoša.

3. ilustrācija. Transporta un sakaru infrastruktūra Dienvidkurzemes novadā

4. ilustrācija. Transporta infrastruktūra Liepājas valstspilsētā

Vadlīnijas Liepājas mobilitātes un transporta infrastruktūras attīstībai

- Motivēt iedzīvotājus izmantot ekoloģiskākus un drošākus pārvietošanās veidus, t.sk. attīstot infrastruktūru elektrotransporta, elektrovēlspēdu un elektromobiļu, apkalpei. Veidot esošo pilsētas veloceļu savstarpēju sasaisti un integrēt tos kopējā Liepājas un piepilsētas veloceļu tīklā.
- Nodrošināt pilsētas daļu labu sasniedzamību ar sabiedrisko transportu, izmantojot energoefektīvus un ekoloģiski drošus risinājumus. Palielināt pilsētas sabiedriskā transporta pieejamību, pagarinot tramvaja līniju uz Ziemeļu priekšpilsētu (Laumas rajonu) (izbūvējot Tērauda – Namdaru ielas pārvadu). Nodrošināt pārvadājumus ar elektriskajiem autobusiem (vietās, kur nav iespējams nodrošināt tramvaja pārvadājumus). Veidot vienotu jeb multimodālu satiksmes organizācijas modeli, balstoties uz dažādu satiksmes veidu sadarbību. Vietējie mobilitātes punkti Liepājā: stacija un autoosta, Rožu laukums, Kuršu laukums, M. Ķempes iela (autobusu un tramvaja galapunkts), O. Kalpaka tilts (tramvaja galapunkts, pagarinot līniju), pie pilsētas robežām.
- Attīstīt pilsētas ielu savienojumus. Īstenot grants ielu pārbūves programmu. Pilnībā īstenot uzsāktos

lielos infrastruktūras projektus: Zirņu – Ganību ielas projekta pabeigšanai nepieciešama Ganību ielas pārbūve posmā no Kungu līdz Salmu ielai un pārvada būvniecība uz Ziemeļu priekšpilsētu.

- Attīstīt ūdensceļus, īpaši starp Liepājas ezeru, tam pietekošajam upēm un Baltijas jūru.
- Izbūvēt dzelzceļa atzaru uz Karostu, lai palielinātu kravu apgrozījumu ostā.
- Transporta infrastruktūru plānot saskaņā ar bijušā "Liepājas metalurga" teritorijas lokālpārveidplānošanas rezultātā piedāvāto transporta risinājumu gan teritorijai, gan tās sasaistei ar esošo pilsētas transporta infrastruktūru.

Vadlīnijas transporta infrastruktūras un mobilitātes attīstībai DKN sasaistē ar Liepāju

- Attīstīt integrētu un multimodālu sabiedriskā transporta sistēmu, lai nodrošinātu sabalansētu apdzīvoto vietu (attīstības centru) un lauku attīstību. Nodrošināt vietu sasniedzamību, izmantojot energoefektīvus un ekoloģiski drošus risinājumus, t.sk. mainīt iedzīvotāju attieksmi pret sabiedrisko transportu, padarot to par nozīmīgu iedzīvotāju ikdienas mobilitātē, t.sk. veicināt bezemisiju, ātrus, drošus un komfortablus pasažieru pārvadājumus pa dzelzceļu. Veicināt tādas sabiedriskā transporta sistēmas attīstību, kas nodrošina ne vairāk kā divās stundās no Liepājas sasniegt Rīgu, nodrošināt Liepājas sasniedzamību ne ilgāk kā 45-50 min. laikā no novada attīstības centriem. Veidot transporta loku Priekule–Aizpute–Pāvilosta.
- Attīstīt mobilitātes punktus un to infrastruktūru, lai nodrošinātu integrētas un multimodālas sabiedriskā transporta sistēmas efektīvu darbību. Reģionālie jeb galvenie mobilitātes punkti veidojami vai attīstāmi tālāk šādās vietās: Liepājas stacija, Grobiņa, Ilmājas stacija, Priekule un Aizpute. Liepājas stacija, perspektīvs dzelzceļa pieturas punkts, Grobiņa un Ilmājas stacija ir mobilitātes punkti, kuros tiek nodrošināta sasaiste ar dzelzceļa transportu. Būtiski ir ieguldījumi autoceļu infrastruktūrā, kas ved uz šiem mobilitātes punktiem. Vietējie jeb pakārtotie mobilitātes punkti novada teritorijā veidojami šādās vietās: Rucava, Bārta, Nīca, Pāvilosta, Durbe, Vaiņode.
- Grobiņas pilsētā pārplānot sabiedriskā transporta mobilitātes punktus. Nepieciešams izveidot jaunu dzelzceļa pieturas punktu Grobiņā, vienlaikus pagarinot atsevišķus Liepājas–Grobiņas autobusu reišus uz jauno staciju. Izskatīt iespēju citus reģionālā autobusu maršrutu tīkla reišus novirzīt gar staciju. Grobiņā nepieciešams pārcelt starppilsētu autobusu pieturu no autoceļa A9 uz Grobiņas centru, attīstot to par reģionālu mobilitātes punktu.

- Jaunizveidojamās Ilmājas stacijas gadījumā veidot tangenciālos maršrutus sinhronizācijā ar vilcienu un autobusu Rīga–Liepāja. Veidot pievedošos autobusus Durbe–Vecpils–Krote–Priekule–Vaiņode un Aizpute–Ilmāja–Bunka–Paplaka–Kalēti.
- Mobilitātes punktos nodrošināt tādu sabiedriskā transporta kustības grafiku sinhronizāciju, kas dod iespēju organizēt ērtu pārsēšanos.
- Nodrošināt kvalitatīvu esošo asfalta un grants ceļu uzturēšanu. Uzlabot visu ceļu satiksmes dalībnieku drošību apdzīvotajās vietās, jo īpaši kājāmgājēju un velosipēdistu drošību.
- Īstenot reģionālas nozīmes projektus, kas ir būtiski novada iekšējai un ārējai sasniedzamībai (skatīt 3. ilustrāciju).
- Attīstīt infrastruktūru elektrotransporta, tai skaitā elektrovēlosipēdu un elektromobiļu, apkalpei.
- Attīstīt veloceļu tīklu iedzīvotāju ikdienas pārvietošanās vajadzībām un tūrisma attīstībai. Velomaršrutu tīkls izveidojams visā novada teritorijā – attīstības centros un to tiešā tuvumā (~ 5 km rādiusā) un starp attīstības centriem, kur to pamato velobraucēju kustības intensitāte vai drošības apsvērumi. Veloceļu infrastruktūras un maršrutu attīstība ietver ne vien veloceļu izbūvi vai atjaunošanu, bet arī velonovietnes, marķētus maršrutus un velotakas, atpūtas vietas. Prioritāri ir attīstāmi šādi posmi: veloceļš "Eurovelo 13": Liepāja–Lietuvas robeža, Grobiņa–Durbe, kas ir turpinājums jau esošam veloceļam no Liepājas uz Grobiņu, Aizpute–Kazdanga.
- Attīstīt zaļos ceļus uz bijušajām dzelzceļa līnijām iedzīvotāju ikdienas pārvietošanās vajadzībām un tūrisma attīstībai. Prioritāri ir attīstāmi šādi posmi: zaļais ceļš Grobiņa–Pāvilosta, zaļais ceļš Liepāja–Priekule–Vaiņode–Skoda.
- Izveidot publiskas pieejas vietas jūrai, tai skaitā operatīvo dienestu piekļuvi, un labiekārtotas autostāvvietas piekrastē un citās ar tūrisma apskates objektiem saistītās vietās, kontekstā ar īpašā režīma iebraukšanas zonas izveidi un nosacījumu izstrādi piekrastes ciemu teritorijām.
- Attīstīt Pāvilostā jahtu ostu, savukārt Papē un Jūrmalciemā veidot laivu piestātņi.
- Visā novada teritorijā sekmēt kvalitatīvu, iedzīvotājiem pieejamu mobilo sakaru un platjoslas interneta pieejamību.
- Sadarbībā ar īpašniekiem attīstīt Vaiņodes un Cīravas lidlaukus, jo tie var būt nozīmīgi enkurobjekti reģiona tūrisma, aviācijas sporta attīstībai.

Jebkuras infrastruktūras izveide un izmantošana jāsabalansē ar Liepājas un DKN bagātīgajiem dabas resursiem. Lai būtiski neietekmētu to daudzveidību un ilgtermiņā dabas vērtības varētu izmantot rekreācijas funkcijai, ir sagatavotas vadlīnijas dabas teritoriju telpiskai struktūrai.

3. Dabas teritoriju telpiskā struktūra

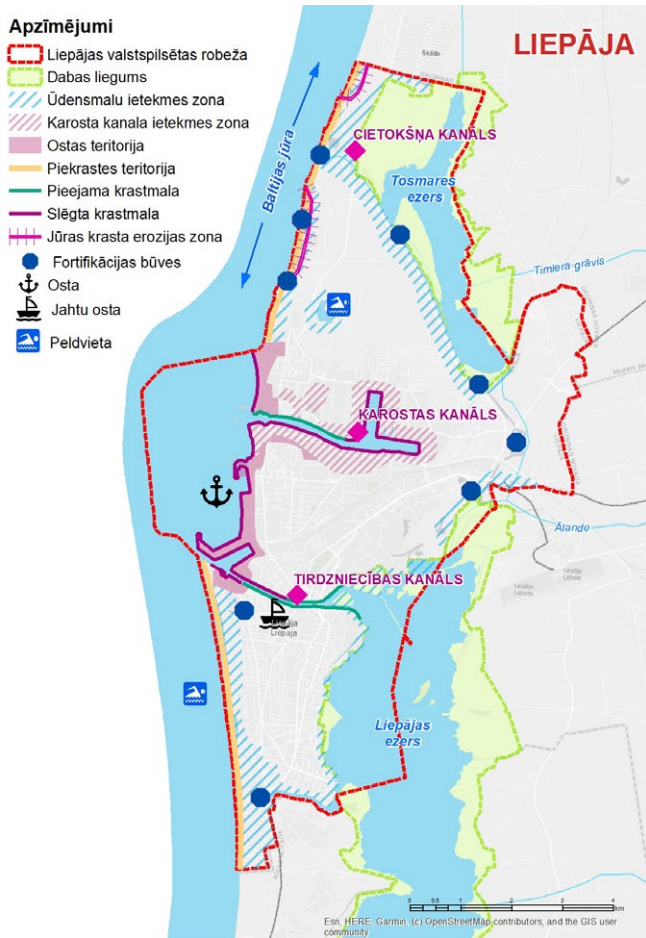
Dabas daudzveidība ir viena no lielākajām vērtībām Liepājā un DKN. Dabisko ainavu veido daudzveidīgā jūras piekraste, kas ietver ekoloģiski jutīgas teritorijas – kāpu mežus, erozijai pakļautos stāvkrustus, piekrastes un iekškontinentālos smiltāju līdzenumus, ko klāj skujkoku meži, augstienes ar auglīgākajām lauksaimniecībā izmantojamām augsnēm. Piekrastes daļā saglabājušies unikāli dabas kompleksi un starptautiski nozīmīgi aizsargājami biotopi. Baltijas jūras teritorijas piekraste tiek uzlūkota kā vērtīgu jūras biotopu un saimnieciskās aktivitātes telpa. Piekrastes ekoloģiski jutīgo situāciju apdraud apbūves un tūrisma spiediena palielināšanās.

Nozīmīgu daļu Liepājas un DKN teritorijas aizņem cilvēka neskartas vai maz skartas dabas teritorijas, īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, kuras nodrošina ne tikai bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas funkciju izpildi, bet kontrolētā apjomā paplašina rekreācijas iespēju telpu. Kopumā Liepājā un DKN noteiktas 24 īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, kas aizņem aptuveni 7,6% no pilsētas un novada kopējās platības. Visas īpaši aizsargājamās dabas teritorijas iekļautas Eiropas nozīmes aizsargājamo teritoriju tīklā *Natura 2000*. Pašvaldībai piederošie un piekritīgie īpašumi dabas parkos "Pape", "Embūte", "Bernāti" un citās īpaši aizsargājamās dabas teritorijās ir stratēģiski nozīmīgi investīciju objekti, kuru izmantošana ir nepieciešama sabiedrībai nozīmīgu, t.sk. sociālo un ekonomisko, interešu apmierināšanai.

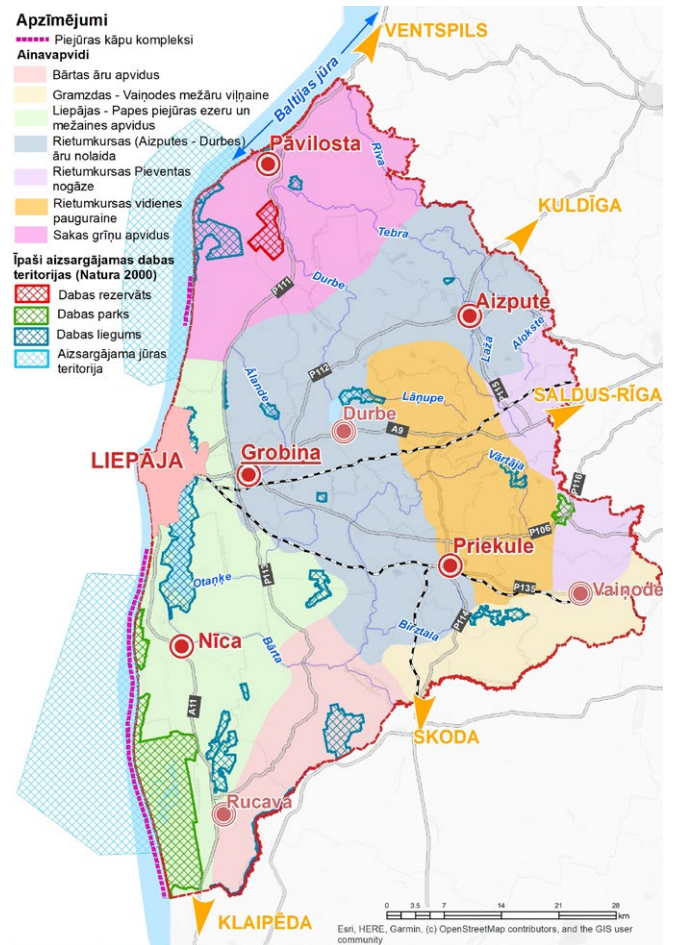
Dabas teritorijās, tai skaitā īpaši aizsargājamās dabas teritorijās, ir veicināmas ekonomiskās aktivitātes, kas ir savienojamas ar dabas teritoriju un to bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas mērķiem. Dabas teritorijas iesaistāmas novada tēla un zīmola veidošanā un popularizēšanā.

Liepājai raksturīga liela zaļo teritoriju daudzveidība, kas aizņem gandrīz trešo daļu pilsētas. Samērā lielu pilsētas daļu aizņem ūdens teritorijas. Baltijas jūra un savienojošie kanāli, upes veic nozīmīgu ekoloģisko funkciju. Ūdeņi ir pilsētas noteicošais struktūras elements.

5. ilustrācija. Liepājas valstspilsētas dabas teritoriju struktūra.

6. ilustrācija. Liepājas valstspilsētas un Dienvidkurzemes novada dabas teritorijas

Izstrādātās dabas teritoriju attīstības vadlīnijas paredz saglabāt esošās īpaši aizsargājamās teritorijas, nodrošināt dabas resursu ilgtspējīgu apsaimniekošanu un bioloģiskās daudzveidības un biotopu aizsardzību un saglabāšanu.

Vadlīnijas dabas teritoriju attīstībai un īpaši aizsargājamo dabas teritoriju saglabāšanai Liepājā un DKN novada pilsētās

- Nodrošināt Liepājas un DKN pilsētās dabas teritoriju vienotību, lai neradītu "zaļās" un "zilās" struktūras fragmentāciju, izdalot šādus struktūras elementus: bioloģiskās daudzveidības centri, urbānās vides zaļie centri, zaļie koridori, pilsētai pieguļošā zaļā josla, zaļās takas un ūdensmalas, ūdens vienotā telpiskā struktūra.
- Veicināt dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu, kas sekmētu novada un Liepājas kopējo attīstību, resursu ziņā efektīvu un videi draudzīgu ekonomiku.
- Veikt publiskās zaļās ārtelpas labiekārtošanu.
- Nodrošināt dabas teritoriju vai struktūras elementu klātbūtni Liepājas visās daļās – kodolā, priekšpilsētās un perifērijā, uzsverot, ka tas ir viens no nozīmīgiem kvalitatīvas pilsētvides un dzīves vides elementiem.
- Plānot brīvu pieeju publiskajām upēm un ezeriem, paredzēt takas un atpūtas vietas to krastos.
- Labiekārtot ūdensmalas Liepājas un Tosmares ezeru krastā, Pērkones un Karostas kanālu malā, kā arī promenādē Tirdzniecības kanāla malā.

- Attīstīt rekreācijas un atpūtas zonas Zirgu salā un Beberliņu ūdenskrātuves apkārtnē.
- Mazināt fragmentācijas risku, kas kavē dabas teritorijām pildīt tām paredzētās funkcijas – sociālo, mikroklimata uzlabošanas, piesārņojuma samazināšanas, bioloģiskās daudzveidības nodrošināšanas un pilsētas vizuālās tēla veidošanas funkcijas.
- Veicināt meža zemju saglabāšanu tajās vietās, kas kalpo sabiedrības vajadzībām un vides aizsardzības mērķiem – atpūtas vietās, pie ceļiem, upēm, ezeru krastos.
- Izmantojot mežu resursus, attīstīt novada izzinošo, rekreatīvo, bioloģisko un ainavisko vērtību pilnvērtīgu izmantošanu un aizsardzību.

Vadlīnijas dabas teritoriju attīstībai un īpaši aizsargājamo dabas teritoriju saglabāšanai DKN

- Ievērot īpaši aizsargājamās dabas teritorijās to vispārīgos vai individuālos aizsardzības un izmantošanas noteikumus, kā arī dabas aizsardzības plānos noteiktos apsaimniekošanas pasākumus.
- Īstenojot projektus un apsaimniekošanas pasākumus, pašvaldībai jānodrošina bioloģiskās daudzveidības un biotopu aizsardzība un saglabāšana. Biotopu izvietojums tiek ņemts vērā, plānojot pilsētas un novada telpisko attīstību.
- Veicināt īpaši aizsargājamo dabas teritoriju un dabas parku, kuriem nav izstrādāti dabas aizsardzības plāni, to izstrādi un ieviešanu. Attīstot atpūtas un tūrisma infrastruktūru, prioritāte ir dabas daudzveidības un kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana, kas ir nozīmīgs resurss novada attīstībai.
- Atbalstīt dabas teritorijās ekotūrisma attīstību – putnu un dzīvnieku vērošanu, sēņošanu, ogošanu un makšķerēšanu.
- Nodrošināt dabas teritoriju informācijas sistēmas izveidi un publiski pieejamo vietu un objektu labiekārtošanu (stāvlaukumi, publiskās pieejas vietas jūrai, kājāmģājēju un velosipēdistu takas, drošības risinājumi).
- Plānojot un projektējot tūrisma un rekreācijas infrastruktūru, jāņem vērā vides riski (klimata pārmaiņas – Baltijas jūras krasta procesi, plūdi, sezonu ilguma maiņas u.c.).
- Nepieļaut ārpus esošajiem ciemiem vai pilsētu robežām gar upēm un ezeru krastos blīvu apdzīvojuma attīstību.
- Atjaunot ilggadīgos zālājus, palienes un mitrājus, uzturēt daļēji dabiskās ainavas, veicinot sadarbību starp zemes īpašniekiem.
- Atbalstīt lauku telpā daudzveidīgu lauksaimniecības zemju izmantošanu (apdzīvojuma veidošana, lauksaimnieciskā ražošana, t.sk. zaļās, viedās tehnoloģijas, inovatīva un bioloģiskā lauksaimniecība, tūrisms, amatniecība u.tml.).
- Īstenot upju ekosistēmu atjaunošanas/atveseļošanas projektus.
- Izglītēt vietējos iedzīvotājus par dabai draudzīgu zemes apsaimniekošanu.
- Organizēt biotopu atjaunošanas un ainavu veidošanas projektus, paredzot samērīgumu saimnieciskajai darbībai un vides līdzsvara saglabāšanai.
- Nodrošināt dabisko pļavu kopšanu.
- Pilsētu un ciemu teritorijās īpaši izvērtēt jūras piekrastei īpatnējos dabas resursus – pludmale, kāpu josla, meži – no to ilgtspējīgas pastāvēšanas un pieejamības aspekta. Nav pieļaujama publisko teritoriju, sevišķi pludmales joslas, pieejamības ierobežošana un ainavu resursu vērtības samazināšana.
- Ņemot vērā prognozētās klimata izmaiņas, jūras līmeņa celšanos un krasta noskalošanās riska pieaugumu, ierobežot pilsētu un ciemu teritoriju paplašināšanu gar piekrasti. Noskalošanās riska teritorijās plānojami iespējamie lokālie piekrastes aizsardzības pasākumi, kā arī nozīmīgāko infrastruktūras objektu pārcelšana no nenovēršamās pamatkrasta erozijas riska joslām uz iekšzemi. Neplānot jaunus lielus infrastruktūras objektus piejūras teritorijās.

Dabas teritoriju (t.sk. īpaši aizsargājamās teritorijas) telpiskā attīstība cieši saistās ar ainavu telpām un kultūrvēsturiskajām teritorijām, liela daļa īpaši aizsargājamo teritoriju pārklājas ar ainaviskām, Kurzemes reģionam raksturīgām telpām. Nākošajā nodaļā vadlīnijas ietver nozīmīgākos ieteikumus kultūrvēsturisko un nozīmīgo ainavu saglabāšanai un veidošanai.

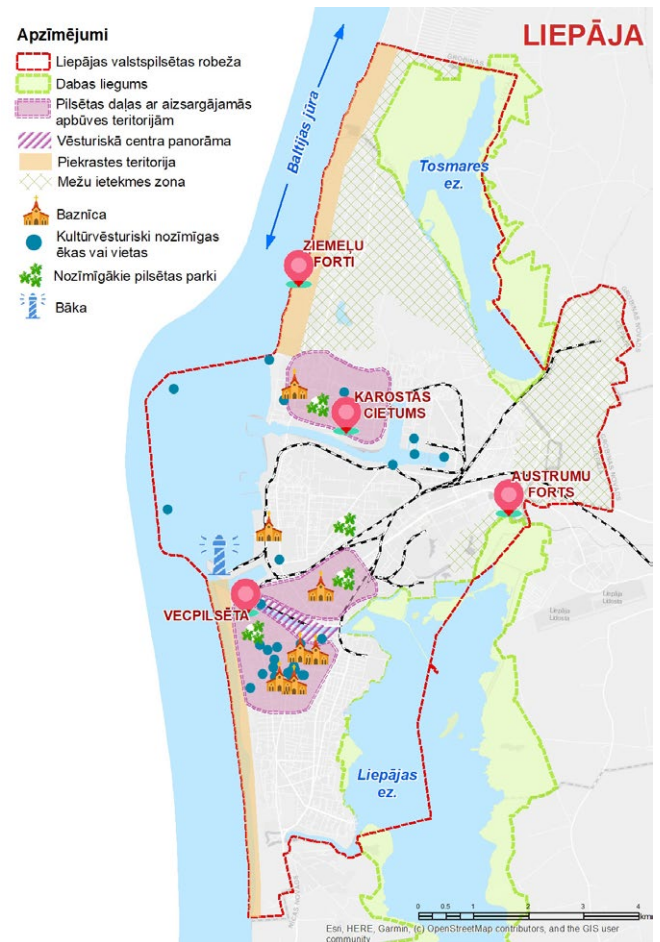
4. Ainaviski vērtīgās un kultūrvēsturiski nozīmīgās teritorijas un citas īpašas teritorijas

Ainava ir teritorija tādā nozīmē, kā to uztver cilvēki, un kas ir izveidojusies dabas un/vai cilvēku darbības un mijiedarbības rezultātā⁹. Ainavas izveidē liela nozīme ir vēstures notikumiem un saglabātajām liecībām.

Kultūras mantojuma vērtības **Liepājā** raksturo valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā esošie kultūras pieminekļi, pilsētņēmniecības piemineklis "Liepājas vēsturiskais centrs", ar pašvaldības lēmumu noteiktās arhitektoniski vērtīgās ēkas. Liepājas nozīmīgākās kultūrvēsturiskās pilsētvides teritorijas, kuras veido ainavu telpas, ir:

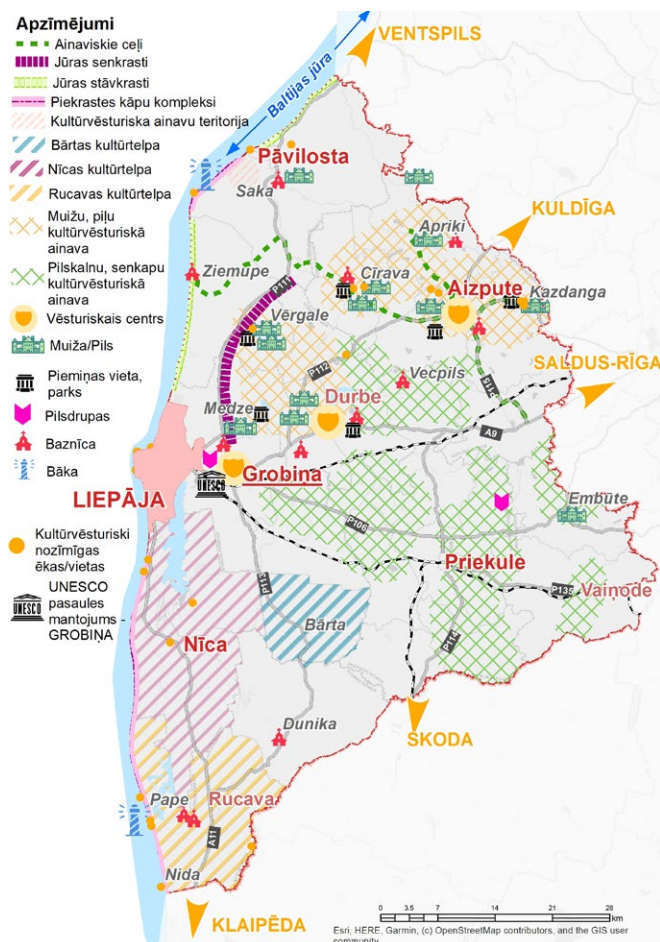
- Vēsturiskais centrs kā pilsētņēmniecības piemineklis (16.–19. gs.).
- Jūra – jūras ceļi un osta. Piekrastes teritorija, pludmale ar pieguļošajiem apstādījumiem.
- Dzintars kā mūzikas un kultūras pilsētvides raksturīgākais simbols.
- Unikālā Liepājas fortifikācijas sistēma visā pilsētas perimetrā.
- Liepājas industriālais un militārais mantojums. Militārās būves, ieskaitot hidrobūves, tostarp, Liepājas Karosta un Liepājas cietokšņa forti.

7. ilustrācija. Liepājas valstspilsētas ainaviski vērtīgās un kultūrvēsturiski nozīmīgās teritorijas

DKN par kultūrvēsturiskajām teritorijām ir uzskatāmas seno kuršu zemes un pilskalns, jūras senkrasts, muižu, piļu teritorijas un saistītie vēsturiskie parki, kā arī jaunveidoto zaļo zonu teritorijas. Dažādu laikmetu militārais un industriālais mantojums, sakrālā apbūve, pilsētņēmniecības pieminekļi pilsētās. DKN raksturīgās lauku sētas un zvejniekiemi. Ainaviski neatkārtojamas ir Baltijas jūras kāpu teritorijas, pludmale un piejūra, ezeraines, upju ielejas. Šīs ainavas ir svarīga Dienvidkurzemes kultūras veidošanās sastāvdaļa, vienlaicīgi tā ir Eiropas dabas un kultūras mantojuma pamatelements, kas veido cilvēku labsajūtu un sniedz ieguldījumu vietējās piederības un eiropeiskās identitātes nostiprināšanā.

8. ilustrācija. Dienvidkurzemes novada ainaviski vērtīgās un kultūrvēsturiski nozīmīgās teritorijas

Ņemot vērā ainavu veidošanās atšķirības, tiek izceltas šādas ainavu telpas Liepājā un DKN:

- Piepilsētas, pieceļu ainavas.
- Lauku telpas.
- Mežu, piekrastes un pierobežas telpas.

Šīs ainavu telpas prasa īpašu plānošanas attieksmi, kura tiek noteikta vadlīnijās.

Vadlīnijas ainaviski vērtīgo un kultūrvēsturiski nozīmīgo un īpašo teritoriju attīstībai Liepājā un DKN

- Vairojot kultūrvēsturiski nozīmīgo teritoriju estētisko kvalitāti un izmantot to rekreatīvo un sociālekonomisko potenciālu.
- Veidojot jaunas apbūves struktūras, respektējami tradicionālie DKN un pilsētām konkrētajā teritorijā raksturīgie apbūves kompozīcijas un arhitektūras principi. Ēku izvietojumam, būvapjomam un arhitektūrai harmoniski jāiekļaujas kopējā kultūrvēsturiskajā vidē.
- Veicot darbības teritorijās, kurās jau ir neatbilstības kultūrvēsturiskajai videi, jāparedz risinājumi kvalitatīvas ārtelpas un apbūves atjaunošanai.

- Attīstot apbūvi vēsturiskajos piekrastes zvejnieciemšos/citos vēsturiskos ciemos (Papes ciemā, Papes Ķoņu ciemā, Priediengalā, Jūrmalcēmā un Nidas ciemā, Pāvilstā) vēsturiskā ainavā, kura raksturo dažādu gadsimtu kultūrtelpu, piemēram, muižas apbūves ārtelpā, saglabāt piekrastes ciemu/citu vēsturisko ciemu raksturojošo unikālo identitāti.

- Veicot būvniecību, zemes robežu pārkārtošanu vai citu saimniecisko darbību, saglabāt vēsturiski izveidojušos ainavas struktūru un pilnveidot šādus svarīgākos kultūrvēsturisko vidi veidojošos elementus: plānojuma sistēmu, vēsturisko zemesgabalu dalījuma struktūru, apbūves mērogu, apbūves raksturu, raksturīgās arhitektūras iezīmes, apbūves panorāmu un siluetu, raksturīgos skatus ceļu perspektīvās; ainavisko vidi, ko veido reljefs, dabas elementi, apstādījumi, labiekārtojums un vides dizaina elementi.

- Izmantot kvalitatīvu un ilgtspējīgu būvkultūru kultūrvēsturisko un ainavisko teritoriju turpmākās plānošanas un attīstības projektiem.

- Pielietot šādas rīcības kvalitatīvu projektu veicināšanai: lokālpilnojumus, detālpilnojumus un tematisko pilnojumus izstrāde; arhitektūras konkursu un radošo plenēru rīkošana; labas prakses risinājumu popularizēšana; ilgtspējīgu un videi draudzīgu risinājumu izmantošana.

- Pirms jaunu lineāru vai vertikālu dominantu objektu būvniecības ieteicams veikt novērtējumu par to iespējamo ietekmi uz ainavu.

- Veicināt efektīvu nekustamo īpašumu izmantošanu, attīstīt infrastruktūru, lai radītu pastāvīgu dzīves vietu veidošanos piekrastes ciemos.

- Izstrādāt valsts un pašvaldības aizsardzībā esošu kultūras pieminekļu individuālo aizsargjoslu (aizsardzības zonu) projektus.

- Celt pašvaldības kapacitāti kultūras pieminekļu saglabāšanas jautājumos, stiprinot sistēmu vietējas nozīmes kultūras pieminekļu uzraudzībai.

- Izglītot būvniecības procesā iesaistītās puses (zemes īpašnieku, attīstītāju, arhitektu, pašvaldības speciālistu) kvalitatīvu un ilgtspējīgu projektu attīstībai.

- Nodrošināt pašvaldības līdzfinansējumu kultūrvēsturisko ēku/pieminekļu atjaunošanai (kā piemērs Aizputes un Liepājas pašvaldības ikgadējais konkurss vēsturisko ēku saglabāšanai un atjaunošanai).

- Organizēt izglītojošas kampaņas un darbnīcas par vēsturiskajām tehnoloģijām autentiskai būvju atjaunošanai (niedru jumtu atjaunošana/klāšana, kopienas iesaiste saglabāšanā).

- Sniegt atbalstu ēku un būvju atjaunošanai un uzturēšanai nekustamā īpašuma īpašniekiem, kuru īpašumā atrodas valsts nozīmes aizsargājami kultūras pieminekļi, kā arī novadam/pilsētai raksturīga un kultūrvēsturiski nozīmīga apbūve.
- Veicināt sadarbību, vienotu izpratni un komunikāciju valsts (t.sk. vides un kultūras mantojuma aizsardzības) institūciju, pašvaldības, privātpašnieku un sabiedrisko organizāciju komunikācijā un interešu saskaņošanā.
- Izglītēt sabiedrību par ainavu vērtībām – vides izglītības piedāvājums dažādām mērķa grupām, paaugstinot sabiedrības izpratni un veicinot līdzdalību kultūrvēsturiskās ainavas saglabāšanā un attīstībā.
- Veidot sabiedrības izpratni par ainavas vērtību visos gadalaikos, tā šo resursu iesaistot dažādu sezonu piedāvājuma/produkta izstrādē.
- Iesaistīt lietuviešu kopienu piekrastes attīstības aktivitātēs: izskaidrot apbūves noteikumus, popularizēt piekrastes/vēsturisko ciemu/kultūrvēsturiskā mantojuma vērtības, izplatīt informāciju lietuviešu valodā, iesaistīt sociālajā vietējo kopienu dzīvē.
- Realizēt pārdomātas darbības ainavas sakārtošanā (degradēto teritoriju un objektu sakopšana), lai netiktu pazemināta teritoriju un ainavu estētiskā vērtība.
- Uzturēt būvju fasādes un citas ārējās konstrukcijas tādā tehniskajā stāvoklī un ārējā izskatā, kas nedegradē vidi un nebojā apkārt esošo ainavu.
- Sekmēt sadarbību ar īpašniekiem, lai rosinātu sakopšanas/nojaukšanas/revitalizācijas darbus.
- Veicināt ainavisko teritoriju kā nozīmīga resursa iesaistīšanu tūrisma, atpūtas, rekreācijas un rehabilitācijas piedāvājuma veidošanā. Šajās teritorijās noteiktās galvenās funkcijas būs prioritāras, un citas pakārtotās funkcijas (izņemot valsts aizsardzību) nedrīkstēs konfliktēt vai apdraudēt galveno funkciju, bet vienlaikus katrā funkcionālajā telpā tiks nodrošināta dabas un kultūrvēsturiskā mantojuma un vides kvalitātes saglabāšana un aizsardzība.
- Izvērtēt ainavu attīstībā klimata ietekmi uz jūras krasta līniju, erozijas procesus un atbilstoši izstrādāt rīcības plānus.
- Apzināt novada nozīmes kultūrvēsturiskos, tai skaitā arī sakrālos objektus, kartēt ainavas un izstrādāt rīcības šo objektu un teritoriju turpmākai saglabāšanai.

- Nodrošināt kultūras un sakrālā mantojuma saglabāšanu, aizsardzību un attīstību, saglabāt un uzturēt vēsturiski nozīmīgās vietas un ainavas, kā arī nodrošināt to pieejamību.

Kultūrvēsturiskās ainavu teritorijas ir resurss tūrisma attīstībai un rekreācijai. Šādam mērķim tās ir prioritāri attīstāmas. Nākamajā nodaļā ir izstrādātās vadlīnijas teritoriju daudzpusīgai izmantošanai pakalpojumiem, ražošanai, loģistikai, daudzveidīgai uzņēmējdarbībai.

5. Prioritāri attīstāmās teritorijas

Prioritāri attīstāmās teritorijas **Liepājā** tiek veidotas, lai nostiprinātu pilsētas nacionālo un starptautisko atpazīstamību un sociālekonomisko jaudu. Tās ir teritorijas, kuras atbalsta daudzveidīgas visu līmeņu izglītības iegūšanas iespējas, pētniecības attīstību, pilsētā ir atbalstoša vide veselības centra funkcijas nodrošināšanai Kurzemes mērogā. Starptautiskajām prasībām atbilstošas teritorijas daudzpusīgiem kultūras un sporta notikumiem, tai skaitā radošām izpausmēm atvērta vide. Starptautiska mēroga sporta pasākumu centrs. Liepājā veiksmīgi darbojas osta un ar to saistītie uzņēmumi.

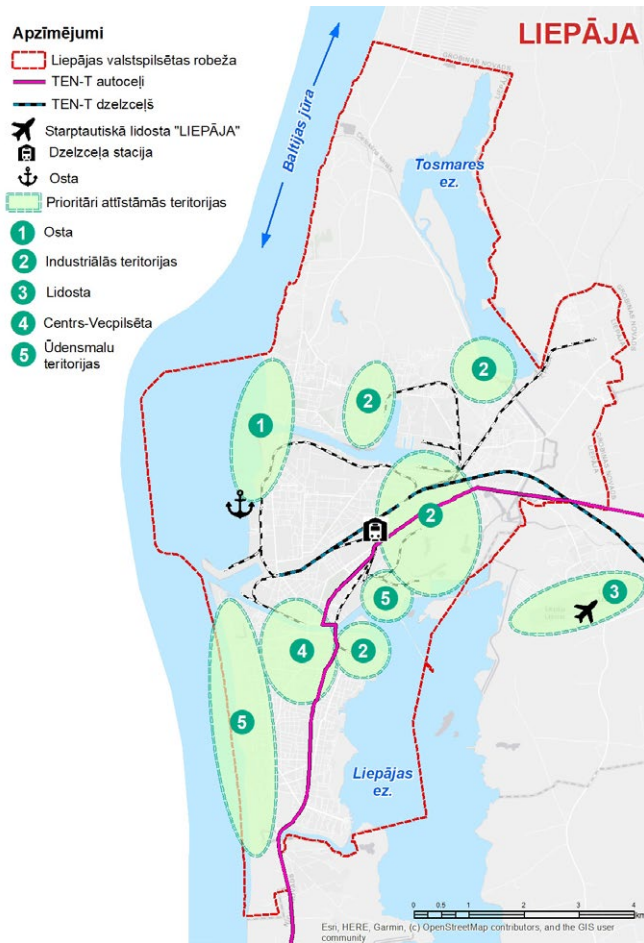
Pilsētā ir labi attīstīta ražošana un radošās industrijas, kā arī transports un loģistika, zvejniecība un tirdzniecība. Tiek ražoti eksportspējīgi produkti ar augstu pievienoto vērtību un piedāvāti augsta līmeņa pakalpojumi. Liepājā ir attīstījusies kūrorta un veselības tūrisma nozare, kuras pakalpojumus izmanto Latvijas, Eiropas un citu valstu iedzīvotāji.

Prioritāri attīstāmās teritorijas Liepājā:

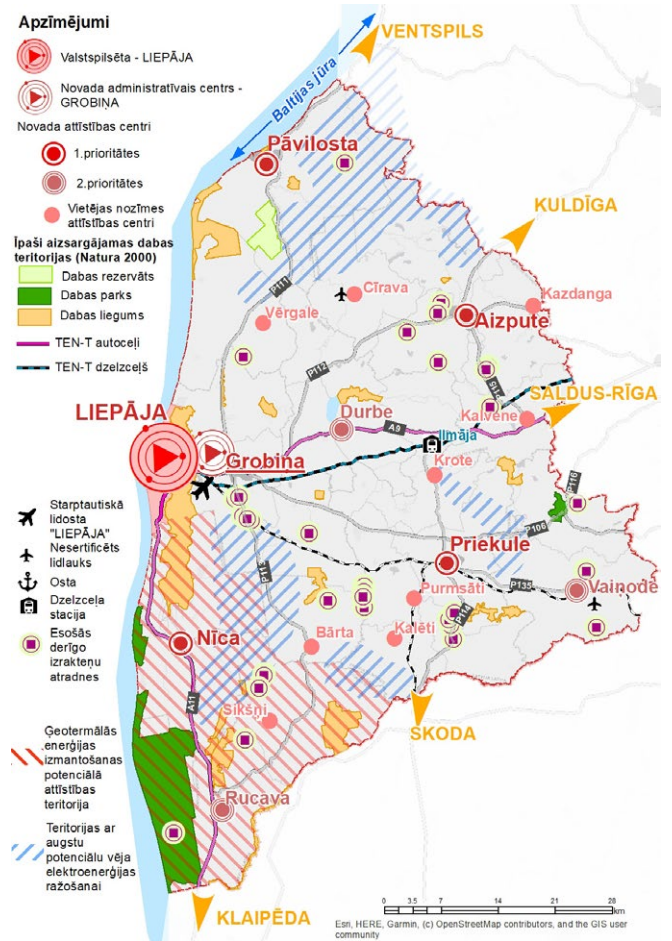
- Viena no trim lielākajām ostām Latvijā ar attīstības potenciālu un būtisks loģistikas centrs, kurš iekļaujas starptautiskajos transporta koridoros, tai skaitā Transeiropas transporta tīklā jeb TEN-T tīklā.
- Industriālās ekonomikas un eksporta, IT tehnoloģiju attīstības centrs, tai skaitā bijušā "Liepājas metalurga" teritorijā.
- Liepājas lidosta, kaut arī tās teritorija atrodas DKN teritorijā, ir nozīmīgs attīstības stūrakmens Liepājai.
- Nozīmīgs attīstības virziens ir Liepājas centrs-vecpilsēta, kas paredz iedzīvotāju ārtelpas iniciatīvu līdzfinansējumu, universālu pieejamību un sasniedzamības nodrošināšanu.
- Ūdensmalu teritorijas (pludmale, piekļuve Tirdzniecības kanālam un Liepājas ezeram), kur veidojama pilsētvides pievilcība Liepājai kā tūrisma galamērķim.

9. ilustrācijā attēlotas piecas prioritāri attīstāmās teritorijas telpiskā griezumā.

9. ilustrācija. Liepājas valstspilsētas prioritāri attīstāmās teritorijas

10. ilustrācija. Dienvidkurzemes novada prioritāri attīstāmās teritorijas

Vadlīnijas Liepājas un DKN prioritāri attīstāmām teritorijām

DKN prioritāri attīstāmās teritorijas ir noteiktas, ņemot vērā to potenciālo ietekmi uz kopējo novada un Liepājas attīstību. Nozīmīgākie attīstības areāli ir novada administratīvais centrs Grobiņa un novada nozīmes pakalpojumu centri – Aizpute, Priekule, Pāvilosta, Nīca, Durbe, Rūcava, Vaiņode.

Šo teritoriju attīstībai ir realizējami kompleksi projekti, iesaistot dažādus sadarbības partnerus (privāto sektoru, nevalstisko sektoru, valsts institūcijas un kaimiņu pašvaldības). Prioritāro teritoriju attīstībai nozīmīgi ir savienojumi un attīstīta mobilitāte kā paša novada mērogā, tā ar Liepāju, kaimiņu pašvaldībām un Lietuvu.

- Lauksaimniecības teritorijās atbalstīt visu veidu lauksaimniecisko darbību, īpaši lauksaimniecības produkcijas ražošanu un pārstrādi, atbilstoša autoceļu infrastruktūra, nodrošinot piekļuvi lauksaimniecības zemju platībām. Lai saglabātu augsnes auglību un perspektīvā esošo lauksaimniecības zemju efektīvu izmantošanu lauksaimniecības produkcijas ražošanā, jāveic meliorācijas sistēmu rekonstrukcija un attīstība.
- Nodrošināt bioloģiskās lauksaimniecības, kā arī modernās vides aizsardzības prasībām atbilstošās intensīvās lauksaimniecības attīstību atbilstoši novadā esošajām dabas vērtībām.
- Piemērot "labas lauksaimniecības prakses" nosacījumus, lai mazinātu lauksaimniecības radīto augsnes paskābināšanās risku un cīnītos ar lauksaimniecības izraisītu ūdens objektu eitrofikāciju.
- Ieviest augsnes erozijas ierobežošanas pasākumus, lai saglabātu augsnes auglību.

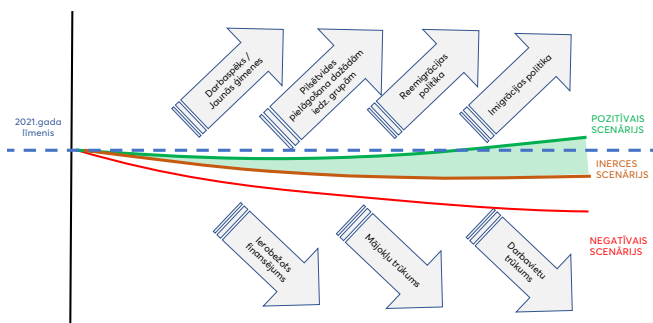
- Veicināt mežu teritoriju ilgtspējīgu apsaimniekošanu, nodrošinot mežu resursu atjaunošanu un ilgtspējīgu mežsaimniecisko izmantošanu.
- Izmantot dabas, kultūras un ainaviskās vērtības, ievērojot īpaši aizsargājamo dabas vērtību, kultūrvēsturisko vērtību un ainavu aizsardzību, tūrisma, rekreācijas un izziņas attīstībai.
- Līdzsvarot tūrismam un rekreācijai nozīmīgu teritoriju attīstību ar citām ekonomiskajām nozarēm un valsts aizsardzības vajadzībām.
- Veicināt enerģijas ražošanu no atjaunojamajiem resursiem – vēja, saules, zemes u.tml., ciktāl tas ir līdzsvarā starp sabiedrības un saimnieciskajām interesēm. Specifiskos nosacījumus iekļaujot teritorijas plānojumā, lokālplānojumos, detālplānojumos, tematiskajos plānojumos vai tehniskajos noteikumos.
- Izmantot piejūras, dabas parku, muižu un parku apbūves teritorijas perspektīvajām tūrisma attīstības teritorijām un kā dabas izziņas objektus.
- Nodrošināt novada teritorijā esošo derīgo izrakteņu samērīgu ieguvī, nodrošinot teritoriju revitalizācijas pasākumus.
- Veicināt enerģijas ražošanu no atjaunojamajiem resursiem – vēja, saules, zemes u.tml., ciktāl tas ir līdzsvarā starp sabiedrības un saimnieciskajām interesēm. Specifiskos nosacījumus iekļaujot teritorijas plānojumā, lokālplānojumos, detālplānojumos, tematiskajos plānojumos vai tehniskajos noteikumos.
- Sekmēt konkurētspējīgas uzņēmējdarbības vides veidošanos, kas balstīta uz ilgtspējīgu resursu izmantošanu un augstas pievienotās vērtības produktu un pakalpojumu radīšanu.
- Izmantot zaļos un viedos risinājumus prioritāro teritoriju attīstībā, inženiertehniskās infrastruktūras attīstībā jāizmanto videi draudzīgi un energoefektīvi risinājumi, lai samazinātu vides piesārņojumu un izmaksas.
- Lauksaimniecības un mežsaimniecību teritorijās ir atbalstāma arī to izmantošana valsts militāro objektu izveidei un attīstībai.

Attīstības scenāriji

Ņemot vērā to, cik lielā mērā tiks praktiski īstenotas telpiskās attīstības vadlīnijas un priekšlikumi, ir izstrādāti trīs attīstības scenāriji Liepājas valstspilsētai un DKN. Scenāriju izstrādē ņemts vērā arī tas, cik lielā mērā izdosies sasniegt vidēja termiņa plānošanas dokumentos (attīstības programmā) noteiktos mērķus un rezultātīvos rādītājus.

Taču jebkura scenārija gadījumā jāņem vērā, ka līdz 2035. gadam iedzīvotāju skaits Liepājā un DKN var samazināties līdz pat 22% (salīdzinot ar 2020. gadu). Tas nozīmē, ka ilgtermiņā jālūkojas pēc "gudrās sarūkšanas" risinājumiem – ar transporta, vides, komunikāciju un sociālajām inovācijām saglabāt apdzīvotuma struktūru, apbūvi un infrastruktūru, kas nozīmīga uzņēmējdarbībai un augstai dzīves kvalitātei.

11. ilustrācija. Iespējamie Liepājas un Dienvidkurzemes attīstības scenāriji

Apzinoties vēsturiskās tendences, kā arī 21. gadsimta aktualitātes, tiek ieskicēti šādi iespējamie demogrāfiskās attīstības scenāriji:

- **Inerces scenārijs.** Plānotie ieguldījumi nodrošina, ka iedzīvotāju skaita samazināšanās tempi turpina noritēt pēc "dabiskās gaitas". Šis ir scenārijs "viss pa vecam". Scenārijs ir gana ticams, balstoties uz vēsturiskajām tendencēm, taču to apdraud neskaidrība par ārējā (t.sk. grantu) finansējuma pieejamību, t.i., ārējais finansējums var būt nepietiekams visu projektu un darbību īstenošanai. Ņemot vērā iespēju, ka visas identificētās idejas nebūs iespējams īstenot ierobežoto finanšu resursu dēļ, tiek izskatīts arī nākamais scenārijs.
- **Negatīvais scenārijs.** Plānotie ieguldījumi vai ierobežota finansējuma apstākļos daļēji veiktie ieguldījumi autoceļu/mājokļu/uzņēmējdarbības infrastruktūras izveidē/atjaunošanā nespēj samazināt iedzīvotāju skaita strauji sarūkošo tendenci, kas ir raksturīga Latvijai kopumā. DKN nomaļākās vietās kļūst par neapdzīvotām dabas teritorijām. Kopējā iedzīvotāju

skaita samazinājuma tendence kļūst izteiktāka, kas ir novērojams arī citās Latvijas pilsētās un reģionos.

- **Pozitīvais scenārijs.** Iedzīvotāju skaita dinamika plānoto ieguldījumu rezultātā stabilizējas, būtisks kritums ir apturēts, ilgtermiņā tiek panākti un pat pārspēti 2021. gada rādītāji, t.i. iedzīvotāju skaits pārsniedz 101 400. Šo scenāriju iespējams skatīt tikai pašvaldības, valsts un privātā sektora mērķtiecīgas un saskanīgas rīcības rezultātā, kas, protams, paralēli ir saistīts ar jauniem ieguldījumiem vai izmaksām, piemēram, šādiem mērķtiecīgi izvēlētiem stratēģiskajiem virzieniem:

- **Atbalstīt jaunās ģimenes,** motivēt izvēlēties Liepāju un novadu par savu dzīvesvietu, pārvilinošas ģimenes no citām valsts teritorijām, atbalstīt ar mentoringa programmām, aukļu dienestu, kā arī piešķirt nozīmīgu sociālo pabalstu par katru no bērniem. Šī virziena īstenošanas gadījumā īpaša uzmanība jāpievērš pirmsskolas izglītības pakalpojumu attīstībai, PEP mammu un aukļu dienesta attīstībai, bērnu un jauniešu interešu izglītībai un lietderīgai brīvā laika pavadīšanai.
- **Īstenot reemigrācijas politiku.** Tomēr, kā pierāda prakse, tā nespēj nodrošināt cilvēku skaita sarūkošās tendences apstāšanos. Šī virziena īstenošanas gadījumā īpaša uzmanība jāpievērš integrācijas politikas izstrādei un ieviešanai, īpaši valodas kursiem izglītības iestādēs, kā arī mājokļu veidošanai/atbalstam ģimenēm.
- **Īstenot imigrācijas politiku,** t.i., darbaspēka resursi tiek aicināti no radniecīgām kaimiņvalstīm un trešajām valstīm. Šī virziena īstenošanas gadījumā īpaša uzmanība, līdzīgi kā iepriekš, jāpievērš integrācijas politikas izstrādei un ieviešanai, kā arī mājokļu veidošanai/atbalstam ģimenēm.
- **Popularizēt teritoriju kā dažādām sabiedrības grupām ērtu mājvietu ar kvalitatīviem dzīves vides apstākļiem,** tādējādi sociālekonomisko defektu (sabiedrības novecošanās) pārvēršot par efektu. Pozitīvā scenārija īstenošanai ir nepieciešama dažādu sociālo grupu piesaiste – studenti, strādājošie, jaunās ģimenes, seniori u.c. Studenti veido sociālo grupu ar regulāriem ienākumiem, stabili patēriņu mazumtirdzniecībā, izklaides, sporta, atpūtas un citās jomās. Strādājošie nodrošina ieņēmumus pašvaldības budžetā, rada pievienoto vērtību visās nozarēs. Jaunās ģimenes nodrošina demogrāfiskās situācijas uzlabošanu. Seniori veido sociālo

grupu ar regulāriem ienākumiem, stabilu patēriņu mazumtirdzniecībā un sociālās un veselības aprūpes nozarēs. Tiek ieguldītas investīcijas augstas kvalitātes infrastruktūrā un pakalpojumos, senioriem tiek nodrošināti apstākļi cieņpilnai vecumdienu pavadīšanai. Tāpat arī īpaša uzmanība jāpievērš mājokļu pielāgošanai un radīšanai, augstas kvalitātes pansionātu attīstībai, vides pieejamības nodrošināšanai un universālajam dizainam, dienas centru, aprūpes mājās pakalpojumu attīstībai, kā arī saturīga, katrai sociālajai grupai piemērota intelektuālā un sabiedriski aktīvā piedāvājuma izveidei.

Šāda kompleksa scenārija priekšnosacījumi izriet no aktuālās situācijas, t.i.:

- Covid-19 ietekmē arvien populārākas un praktiski iespējamās kļūst attālinātā darba iespējas, kas ļauj veikt noteiktus darba pienākumus, atrodoties neierobežotā attālumā no faktiskā darba devēja, līdz ar to darba vietas radīšana nav tieši saistīta ar investīcijām konkrētā teritorijā;
- labvēlīgs klimats, pievilcīga daba, mierīga ģeopolitiskā situācija var būt pieprasīta dzīvesvieta gan senioriem ar vidēju un augstu maksātspēju, gan arī darbaspējas vecuma iedzīvotājiem ar ģimenēm no Latvijas, citām Baltijas valstīm, kā arī no Eiropas.

Šī scenārija mērķis ir Liepājas pilsētā un DKN līdz 2035. gadam saglabāt, atgriezt vai piesaistīt ~10 tūkst. iedzīvotāju. Lai šo ambiciozo mērķi sasniegtu, nepieciešams vienlaicīgi īstenot šādas aktivitātes:

- jaunu, konkrētai mērķauditorijai pielāgotu energoefektīvu mājokļu attīstība (t.sk. kopmājokļu attīstība (Šveices pieredze)), piemēram, pieņemot, ka vidējā mājsaimniecība ir 2–4 cilvēki, tad tie būtu ap 2000–3000 dažāda izmēra un specifiskas mājokļi ar vidējo izbūves vērtību 20–30 tūkst. EUR, tad tie būtu ap 40–90 milj. EUR jeb **6–15 milj. EUR gadā** (neatkarīgi no finansēšanas avota vai finansēšanas veida);
- universālā dizaina principu ieviešana visā pilsētas un novada teritorijā, **provizoriski 1–2 milj. gadā**, kas ietvertu visu veidu elementu ieviešanu, kas atbalsta senioru ikdienu, pārvietojoties un pavadot laiku pilsētā un novadā (kvalitatīva pilsētas infrastruktūra, dabas un piekrastes piekļuves iespējas, sociālo un veselības aprūpes iestāžu piekļuve, soliņi, zīmes, gājēju pārejas u.tml.);

- pieņemot, ka starp 10 000 iedzīvotājiem varētu būt ap 60% strādājošie, tad, balstoties uz EM aplēsēm par vienas kvalificētas darba vietas izveidošanas izmaksām (~40 tūkst. EUR), kopējās investīcijas uzņēmējdarbības sektorā varētu sasniegt 240 milj. EUR jeb **60 milj. EUR gadā**;
- mērķtiecīgs atbalsts jaunajām ģimenēm par katra bērna dzimšanu (it īpaši par 2. un 3. bērnu), lai kompensētu tiešo ienākumu samazināšanos un izdevumu pieaugumu, kas saistīti ar bērna ienākšanu ģimenē, kā rāda, piemēram, Igaunijas pieredze, varētu aizsākt pozitīvas tendences dzimstības rādītājos. Izmaksas atbalstam Liepājas un DKN teritorijā varētu svārstīties **25–35 milj. EUR apmērā gadā**;
- izglītības iespēju piedāvājums motivētiem trešo valstu pilsoņiem vidējās profesionālās un augstākās izglītības iestādēs. Senioru tautas universitātes izveide, kura atbalstītu socializēšanos un intelektuāli aktīvu novecošanās gaitu;
- papildu cilvēkresursu piesaiste integrācijas, sociālajā un ģimenes politikas jomā, lai nodrošinātu pieaugošo pieprasījumu pēc šo jomu pakalpojumiem. Tas kopā radītu nepieciešamību pēc papildu finansējuma dotajām pašvaldību funkcijām līdz 10–15%.

Īstenojot minētos mērķtiecīgos pasākumus, pilsētas un novada budžetam tas izmaksātu vismaz 100 milj. EUR gadā papildus līdzšinējam investīciju plānam.

Kopējais ieguvums

- Radītais patēriņš, kas saistīts ar iedzīvotāju skaita pieaugumu, veicina atbilstoša piedāvājuma rašanos no privāto uzņēmēju un sociālo uzņēmēju puses, kā arī no sabiedrisko pakalpojumu (t.sk. valsts un pašvaldības) sniedzēju puses, ko balsta stabilāka nodokļu plūsma kopienas vajadzību nodrošināšanai.
- Rezultātā veidojos pozitīvs sinerģijas efekts – kopumā pakāpeniska pieprasījuma/piedāvājuma līkņu izaugsme veicina iedzīvotāju skaita stabilizēšanos ilgtermiņā.

Ilgtermiņā sasniedzamie rādītāji

Neskatoties uz veiktajām investīcijām attīstībā naudas izteiksmē, nepieciešams izvērtēt arī to, kādu ieguldījumu tās sniedz pilsētas un novada rādītāju kvantitatīvo rezultātu sasniegšanā.

Liepājas un DKN līdzšinējās attīstības tendences visās jomās skaidri norāda uz to, ka ar tradicionāliem pašvaldības rīcībā esošiem instrumentiem strauji un kardināli mainīt demogrāfiskās situācijas negatīvo ritējumu nav iespējams, jo tas ir Latvijas kopīgais izaicinājums. Tādēļ, objektīvi raugoties uz perspektīvu, periodā līdz 2035. gadam Liepāja un DKN ieskicē attīstību intervālā starp pozitīvo un inerces scenāriju, kas labvēlīgas attīstības gadījumā ļauj pārsniegt 2021. gada iedzīvotāju skaitu (t.i. virs 101 400), bet ne tik labvēlīgas attīstības gadījumā ļauj apturēt negatīvo demogrāfisko tendenci un stabilizēt iedzīvotāju skaitu

90 tūkst. līmenī. Zemāk 4. tabulā norādītie rādītāji ir noteikti, lai izvērtētu Liepājas un DKN attīstību ilgtermiņā.

Inerces scenārija sasniedzamās vērtības demonstrē, ka pozitīvas demogrāfiskās tendences, visticamāk, neizdosies sasniegt, taču analizētā perioda laikā pašvaldība var radīt priekšnosacījumus, lai valsts labvēlīgas politikas gadījumā Liepāja un DKN varētu kļūt par vienu no prioritātēm dzīves un darba vietas izvēlē Latvijā dzīvojošajiem un ne tikai.

4. tabula. Ilgtermiņā sasniedzamie rezultāti

RĀDĪTĀJS	BĀZES VĒRTĪBA 2021	2030	2035
Iedzīvotāju skaits	100 296 67 360 – Liepāja 32 936 – DKN	Vismaz 101 400, t.sk.: Liepāja - 68 000 DKN - 33 400	Vismaz 101 400, t.sk.: Liepāja - 68 000 DKN - 33 400
Dzimušo skaits	1 004 712 – Liepāja 292 – DKN	850–950	900–1000
Bērnu skaits līdz 15 gadu vecumam	16 508 jeb 16,5% 11 473 – Liepāja 5 035 – DKN	Vismaz 16,5%	Vismaz 16,5%
Darbspējas vecuma iedzīvotāju skaits	60 620 jeb 60,4% 40 530 – Liepāja 20 090 – DKN	Vismaz 61%	Vismaz 61%
Vidējā apdrošināšanas iemaksu alga	Vidēji – 971 EUR 982 EUR – Liepāja 961 EUR – DKN	Ne mazāks par LV vidējo rādītāju	Ne mazāks par LV vidējo rādītāju
Ekonomiski aktīvo IK un komercsabiedrību skaits uz 1000 iedzīvotājiem	Vidēji – 39,5 40,6 – Liepāja 38,0 – DKN 2020. g.	+ 10–15%	+ 15–25%
CO2 emisiju apjoms Liepājas pilsētā	111 092 tūkst. t. CO2 2020. g.	Ne vairāk kā 110 000 tūkst. t. CO ²	Ne vairāk kā 100 000 tūkst. t. CO ²
Poligonā "Ķīvītes" apglabāto atkritumu daudzums	12 926 t	Ne vairāk kā 10% no kopējā radīto atkritumu daudzuma	Ne vairāk kā 10% no kopējā radīto atkritumu daudzuma

Stratēģijas atbilstība plānošanas dokumentiem

"Liepāja un DKN 2035" ir izstrādāta saskaņā ar starptautiska līmeņa plānošanas dokumentiem. Nozīmīgākie no tiem ir:

- ANO ilgtspējīgas attīstības mērķi līdz 2030. gadam;
- Eiropas zaļais kurss;
- ES stratēģijas Baltijas jūras reģionam rīcības plāns;
- Jaunā Leipcigas harta.

Starptautiskie ilgtspējīgas attīstības uzstādījumi paredz veikt darbības, kas pašvaldībām ļauj kļūt noturīgākām, veidot pārtikušu sabiedrību, rosina virzienus, kuri veicina spēju pielāgoties jaunajiem izaicinājumiem sabiedrības pārvaldības, vides un klimata pārmaiņām. Šī līmeņa dokumentos ir uzsvērts pilsētu radošais un inovatīvais potenciāls, kurš veicina līdzsvarotu teritoriju attīstību.

"Liepāja un DKN 2035" ANO ilgtspējīgos mērķus ilgtermiņa kontekstā plāno sasniegt, nodrošinot viedu attīstību, pārvaldot dabas resursus, pilnveidojot vienlīdzības, taisnīguma un labas pārvaldības principus. Prioritāte "Sasniedzamība un atvērtība" paredz samazināt nevienlīdzību, līdzvērtīgi attīstot infrastruktūru, pieejamību pilsētas un DKN teritorijās, lēmumu pieņemšanā iesaistot vietējās kopienas. Uzsvārs "Liepājas un DKN 2035" stratēģiskajā redzējumā ir arī virzībai klimatneitralitātes jomā, paredzot uzmantot atjaunojamo enerģiju. Veicot investīcijas ilgtermiņa prioritātē "Cilvēks harmoniskā vidē", paredzēts veicināt sabiedrības aktīvu dzīvesveidu, kas pozitīvi ietekmē veselību un labklājību. Ekonomiskā darbība nav pretrunā ar vides prasībām un dabas daudzveidību, ilgtermiņā tiek saglabāta dzīvība Baltijas jūrā, nodrošināti ilgtspējīgi lauksaimniecības ražošanas principi. Radītās iespējas attīstīt prasmes, iekļauties darba tirgū vai saņemt atbalstu ilgtermiņā palielina cilvēku ienākumus, novērš nabadzības riskus.

5. tabula. ANO ilgtspējīgas attīstības mērķi līdz 2030. gadam un to sasaiste ar "Liepājas un DKN 2035" ilgtermiņa prioritātēm

	Atvērtība un sasniedzamība	Cilvēks harmoniskā vidē	Vieda attīstība
ANO ilgtspējīgas attīstības mērķi līdz 2030. gadam	Ražošana, inovācija un infrastruktūra	Novērsta nabadzība	Dzīvība uz zemes
	Pieejama un atjaunojama enerģija	Dzimumu līdztiesība	Rīcība klimata jomā
	Ilgtspējīgas pilsētas un kopienas	Pilnvērtīgs uzturs, ilgtspējīga lauksaimniecība	Cienīgs darbs un ekonomiskā izaugsme
	Samazināta nevienlīdzība	Atbildīgs patēriņš un ražošana	Tīrs ūdens un sanitārija
		Labā veselība un labklājība	Miers, taisnīgums, laba pārvaldība
		Dzīvība ūdenī	Kvalitatīva izglītība

6. tabula. Eiropas zaļais kurss un tā sasaiste ar "Liepājas un DKN 2035" ilgtermiņa prioritātēm

Eiropas zaļais kurss:	Atvērtība un sasniedzamība	Cilvēks harmoniskā vidē	Vieda attīstība
Eiropas Savienības ievirzīšana uz pārejas ceļa, lai panāktu klimatneitralitāti, taisnīgu un pārticīgu sabiedrību ar mūsdienīgu, resursefektīvu un konkurētspējīgu ekonomiku līdz 2050. gadam	Resursefektīva un konkurētspējīga ekonomika	Taisnīga, pārticīga sabiedrība	Klimatneitralitāte, taisnīga pārvaldība, dabas resursu saglabāšana

Eiropas zaļais kurss ir caurviju redzējums katrā no trim stratēģiskajām prioritātēm. Kā redzams attēlā, prioritātes koncentrējas uz pārejas ceļā ievirzītajām vērtībām: mūsdienīgas ekonomikas, klimatneitralitātes un taisnīgas, pārticīgas sabiedrības izveides mērķa sasniegšanu.

Līdz 2030. gadam Liepājas pilsētas ambīcija ir kļūt par inovāciju un eksperimentu centru klimatneitralitātes un viedai draudzīgu projektu plānošanā un īstenošanā, īpaši pievēršot uzmanību mobilitātes, energoefektivitātes un zaļās pilsētplānošanas jautājumiem. Kā paredz "Apvāršņa Eiropas" projekts, Liepāja kopā ar 99 Eiropas pilsētām līdz 2030. gadam ir piemērs, lai visas Eiropas pilsētas 2050. gadā kļūtu klimatneitralas.

7. tabula. ES stratēģijas Baltijas jūras reģionam sasaiste ar "Liepāju un DKN 2035"

	Atvērtība un sasniedzamība	Cilvēks harmoniskā vidē	Vieda attīstība
ES stratēģijas Baltijas jūras reģionam		Pieejamība un pievilcība	Vides ilgtspēja
		Pieejamība un pievilcība	Reģiona ekonomiskā izaugsme un labklājība

Baltijas jūra un tās piekraste ir viens no nozīmīgākajiem Liepājas un DKN attīstības, vēja enerģijas ieguves, dzīves vides un rekreācijas resursiem. "Liepājas un DKN 2035" ilgtermiņa prioritāte "Atvērtība un sasniedzamība" sekmē Baltijas jūras reģiona pieejamību un pievilcību. Ilgtermiņa prioritāte "Vieda attīstība" nodrošina ilgtspējīgus risinājumus, gudro tehnoloģiju un pārvaldības darbību, kas savukārt ir ciešā sasaistē ar reģiona drošību, vides resursu ilgtspējīgu izmantošanu un dabas vērtību saglabāšanu. Cilvēka labklājību harmoniskā vidē tieši ietekmē stratēģijā noteikto mērķu sasniegšana – reģiona ekonomiskā izaugsme, kura rada jaunas darba vietas, dzīvesvietas, darbavietas pieejamību un pievilcību.

8. tabula. Leipcigas hartas sasaiste ar "Liepāju un DKN 2035"

	Atvērtība un sasniedzamība	Cilvēks harmoniskā vidē	Vieda attīstība
Jaunā Leipcigas harta	Produktīvā pilsēta – darba vietu nodrošināšana, ilgtspējīga pilsētu attīstība, izmantojot daudzveidīgu vietējo ekonomiku un atbalstošu vidi inovācijām	Zaļā pilsēta – pret globālo sasilšanu, nodrošina augstas kvalitātes vidi gaisa, ūdens, augsnes un zemes izmantošanai, kā arī piekļuvi zaļajām un atpūtas zonām	Sociālā pilsēta – vienādas iespējas un vides taisnīgums visiem, neatstājot nevienu novārtā
	Optimāli savienojumi un sasniedzamība	Pakalpojumu pieejamība apkaimēs un kopienās	Lēmumu pieņemšanas process, publiskās pārvaldes digitalizācija Mūžizglītība un digitālās prasmes

Jaunās Leipcigas hartas īstenošanai būtiskas ir visas ilgtermiņa prioritātes, jo katra no tām darbojas nozīmīgās jomās – zaļa, radoša pilsēta un teritorija, vieda attīstība paredz visiem taisnīgas un vienlīdzīgas iespējas, sasniedzama teritorija veicina produktīvu attīstību, inovācijas un atbalstošu vidi.

Attīstības un plānošanas dokumentu izstrādē ir ņemti vērā Jaunās Eiropas "Bauhaus" iniciatīvas galvenie elementi, kuri pamatojas uz atzinumiem par kultūru, augstas kvalitātes arhitektūru un apbūvēto vidi. Iniciatīvas mērķis ir radīt labvēlīgus nosacījumus, lai uzlabotu dzīves vidi, veidotu to ilgtspējīgāku un iekļaujošāku, kā rīkus tam izmantojot inovācijas un augstas kvalitātes arhitektūru, dizainu, urbānismu un citas mākslinieciskās un radošās jomas. Iniciatīva ir daļa no Eiropas zaļā kursa, kura mērķis ir kļūt par pirmo klimatneitrālo pasaules daļu. Liepājas un DKN teritoriju attīstības vadlīnijās ir iekļauti kvalitātes principi – skaistums, ilgtspēja un iekļaujoša vide, kas paredz sabiedriskās arhitektūras, ainavu arhitektūras un telpiskās plānošanas jomas balstīt ne tikai izmaksu pieejā, bet arī kvalitātē.

Kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanā un vides attīstībā ir ņemtas vērā ICOMOS ģenerālasamblejā pieņemtās hartas, kuras nosaka kultūrvēsturiskā mantojuma aizsardzību un pārvaldību, saglabāšanas, konservācijas un restaurācijas principus. Vadlīnijās par kultūrvēsturiskajām un ainavu telpām, dabas teritorijām ir uzsvēta kultūras mantojuma nozīmīgā loma lauku kultūrainavas un bioloģiskās

daudzveidības novērtēšanā, aizsardzībā un izpratnes veicināšanā to vērtību dēļ, ko tās ietver. Tāpat grafiskajā materiālā ir atainotas Liepājas un DKN ainaviskās teritorijas, ainaviskie ceļi.

Liepājas un DKN 2035 ilgtspējīgas attīstības stratēģijas izstrāde ir veikta, pamatojoties uz stratēģiskajiem mērķiem un ilgtermiņa prioritātēm, kuras noteiktas ilgtermiņa konceptuālajā dokumentā "Latvijas izaugsmes modelis: cilvēks pirmajā vietā" un atbilstoši hierarhiski augstākajam ilgtermiņa attīstības plānošanas dokumentam – Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijai 2030. Liepājas un DKN 2035 ilgtspējīgas attīstības stratēģijas ilgtermiņa prioritātes ietver Kurzemes plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2015. – 2030. gadam noteiktās deviņas prioritātes.

Plānošanas dokuments ir sagatavots atbilstoši "Attīstības plānošanas sistēmas likuma", "Reģionālās attīstības likuma", "Teritorijas attīstības plānošanas likuma" un citu normatīvo aktu prasībām, ievērojot Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas (VARAM) metodisko ieteikumu nostādnes.

9. tabula. Ilgtermiņa prioritāšu atbilstība nacionālā un reģionālā līmenī hierarhiski atbilstošajiem plānošanas dokumentiem nacionālajā un reģionālajā līmenī.

Liepājas un DKN 2035 ilgtspējīgas attīstības stratēģija	"Kurzeme 2030"	"Latvija 2030"
Atvērtība un sasniedzamība	Sadarbība un konkurētspēja	Sasniedzamības uzlabošana
	Atpazīstamība	Sociālā kapitāla vērtības pieaugums
Cilvēks harmoniskā dzīves vidē	Atbalstoša infrastruktūra	
	Dzīvīgas vietas	Cilvēkkapitāla bāzes vērtība un produktivitāte
	Integrēta pārvaldība	Kultūras telpas saglabāšana, mijiedarbība un bagātināšana
	Nodarbošanās	Iespēju vienlīdzība un vidusslāņa veidošanās
Vieda attīstība	Zināšanas	Kvalitatīva un pieejama izglītība mūža garumā
	Iniciatīva/Atbildība	Masveida jaunrade un inovācijas
	Atbildība	Dabas vērtību un pakalpojumu ilgtspējīga apsaimniekošana
	Enerģijas un ekoefektivitāte	Atjaunojama un droša enerģija

Liepājas un DKN ilgtermiņa prioritātes sekmē Kurzemes plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2015. - 2030. gadam noteikto ilgtermiņa uzstādījumu "Sadarbība un konkurētspēja", "Atpazīstamība" sasniegšanu, attīstot ilgtspējīgus infrastruktūras risinājumus, kuri nodrošina Liepājas un DKN sasniedzamību un atvērtību prioritātē **"Atvērtība un sasniedzamība"**. Šī prioritāte ir pakārtota "Latvijas 2030" prioritātei "Sasniedzamības uzlabošana".

Liepājas un DKN ilgtermiņa **prioritātē "Vieda attīstība"** tiek paaugstinātas Kurzemes nākotnei tik būtiskās zināšanas, iniciatīva, enerģijas koefektivitāte¹⁰, sekmējot pakalpojumu pieejamību iedzīvotājiem Liepājā un DKN teritorijā, paredzot IKT attīstību. Tas ir sasaistē ar "Latvijas 2030" ilgtermiņa uzstādījumiem "Masveida jaunrade un inovācijas", "Kvalitatīva un pieejama izglītība mūža garumā", "Dabas vērtību un pakalpojumu ilgtspējīga apsaimniekošana".

Ilgtermiņa **prioritāte "Cilvēks harmoniskā vidē"** paredz reģionam raksturīgo kultūrvides saglabāšanu un attīstību, dzīvelīgu vietu veidošanu Liepājā un DKN pilsētu apkaimēs un lauku teritorijās. Radītā viedā un zaļā dzīves vide piesaista ģimenes, darbaspējīgos iedzīvotājus, rosina veidot darba vietas, izmantojot Liepājas un DKN priekšrocības. Tas sekmē "Latvijas 2030" ilgtermiņa prioritāšu sasniegšanu – "Cilvēkkapitāla bāzes vērtība un produktivitāte", "Kultūras telpas saglabāšana, mijiedarbība un bagātināšana", "Iespēju vienlīdzība un viduslāņa veidošanās".

"Liepāja un DKN 2035" ņemts vērā **"Latvijas pielāgošanās klimata pārmaiņām plāns laika posmam līdz 2030. gadam"**. Ilgtermiņa stratēģiskajā ietvarā ir paredzētas darbības, kas pasargā sabiedrību no klimata pārmaiņu nelabvēlīgās ietekmes. Paredzētie ieguldījumi infrastruktūras un apbūves jomā ir klimatnoturīgi un plānoti atbilstoši iespējamiem klimata riskiem. Liepājas un DKN daba un kultūrvēsturiskās vērtības ir saglabātas un klimata pārmaiņu negatīvā ietekme uz tām – mazināta.

10 Ekoefektivitāte ietver produktu un pakalpojumu ražošanu ar mazākiem resursiem, ko nodrošina jaunas tehnoloģijas (Kurzeme 2030).

Stratēģijas saskaņotība ar kaimiņu un Kurzemes reģiona pašvaldībām

Liepājas un DKN nākotnes vīzija un stratēģiskais mērķis kopā ar kaimiņu pašvaldībām papildina Kurzemes attīstības redzējumā noteiktos reģiona attīstības virzienus. Katra Kurzemes reģiona pašvaldība iezīmē konkrētajai teritorijai raksturīgo. Saldus novadam būtiska ir līdzsvarota teritorijas attīstība ar iekļaujošu sabiedrību un pārvaldību. Kuldīgas novads attīstības vīzijā uzsvēr arī starptautisko sadarbību, kura pamatojas UNESCO mantojuma vērtībās, dabas resursos. Liepāju un DKN ar kaimiņu Ventspils novadu vieno Baltijas jūras piekraste. Ventspils valstspilsēta kopā ar Ventspils novadu pozicionējas kā Eiropas līmeņa viedo tehnoloģiju ražošanas un izmantošanas centrs, kā arī klimatneitralitātes centrs.

Tukuma novads pirmo reizi vienojas par Kurzemes reģiona identitāti. Tā vīzijā un attīstības mērķos tiek uzsvērts autentiskais kultūrvēsturiskais mantojums un dabas vērtības, kas sasaucas ar Liepājas valstspilsētas un DKN novada būtiskākajām vērtībām un atšķirības zīmoliem. Talsu novads uzsvēr kultūras identitāti starp Dižjūru un Mazjūru, efektīvu pārvaldību, unikalitāti un pilsonisko aktivitāti. Kopumā Kurzemes reģiona novadiem un pilsētām stratēģiskajos ietvaros būtiska loma veltīta pievilcīgas dzīves vides attīstībai. Sadarbības jomas ar Kurzemes reģiona pašvaldībām ir apkopotas 10. tabulā.

10. tabula. Sadarbības jomas ar Kurzemes reģiona pašvaldībām

Joma	Sadarbības iespējas
Komunālā infrastruktūra	Nav identificētas nozīmīgas kopīgas intereses, atsevišķās vietās decentralizētās kanalizācijas apsaimniekošanas kopīgi risinājumi
Atkritumu apsaimniekošana	1) atkritumu apsaimniekošanas, šķirošanas, apglabāšanas nodrošināšana, 2) pēc Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2021.–2028. gadam apstiprināšanas būs skaidra Kurzemes pašvaldību piederība Dienvidkurzemes un Ziemeļkurzemes vai Liepājas, Ventspils un Piejūras atkritumu apsaimniekošanas reģioniem, atbilstoši tam tiks sagatavoti reģionālie atkritumu apsaimniekošanas plāni.
Mājokļu pieejamība	1) kopīgi pilotprojekti un sadarbības projekti mājokļu pieejamības veicināšanā.
Sociālā joma	1) aktuālās informācijas apmaiņas organizēšana un pozitīvās pieredzes pārņemšana (ieviešana), 2) sadarbības veicināšana starp stacionāru un sociālās aprūpes iestādi/sociālo dienestu, lai nodrošinātu klienta pēctecīgu aprūpi, 3) sociālos pakalpojumu pirkšana/pārdošana pašvaldībām, kā tas darīts līdz šim.
Veselība	1) sadarbība veselības pakalpojumu piedāvājuma paplašināšanā, 2) ārstu piesaiste ambulatorajiem un stacionārajiem pakalpojumiem, kopīgs cilvēkresursu piesaistes plāns (kopīga speciālistu finansiāla vai materiāla atbalstīšana), 3) cilvēkresursu piesaistes plāns ar fokusu uz ģimenes ārstiem (kopīgu prakšu vai feldšerpunktu izveides atbalsts pierobežā), 4) mobilo izbraukumu konsultāciju, diagnostikas organizēšana, 5) informatīvu un izglītojošu pasākumu īstenošana par slimību un atkarību profilaksi, veselīgu dzīvesveidu, vardarbības mazināšanu u.c. problēmām.
Pārvaldība, pakalpojumi	1) sadarbība zaļā kursa ieviešanā; sadarbība digitālo pakalpojumu izveidošanā, 2) investīciju piesaiste pašvaldību sadarbības projektiem (Baltijas jūras reģiona kontekstā, kopīga infrastruktūra), 3) līdzdalība teritorijas plānošanas saskaņošanā; kopīgu viedokļu/pozīciju formulēšana pašvaldībām būtisku politiku, normatīvo regulējumu, attīstības un teritoriju plānošanas dokumentu izstrādē, 4) kopīgu pieteikumu sagatavošana starptautiskajiem/pārrobežu projektiem (īpaši ar Baltijas jūras reģiona valstīm, kultūras un tūrisma jomās),

Joma	Sadarbības iespējas
Pārvaldība, pakalpojumi	5) kopīgas civilās aizsardzības komisijas izveide ar kaimiņiem, 6) drošība, t.sk. reģionālā pašvaldību policija, pludmales un iekšzemes ūdenstilpju glābēju aprīkojuma nodrošināšana, modernizācija, 7) ūdens satiksmes drošības uzlabošana, 8) dzīvnieku kapsētu darbības nodrošināšana, mirušo dzīvnieku utilizācija, 9) sabiedriskās kārtības nodrošināšana – atskurbšanas pakalpojums, īslaicīgās aizturēšanas iespējas, 10) dzīvnieku patversmes darbība, 11) valsts pārvaldes pakalpojumu sniegšanas tīkla attīstība, apmierinot apkārtējo apvidu iedzīvotāju vajadzības, ņemot vērā, ka blakus novadu iedzīvotāji var izvēlēties saņemt pakalpojumus tuvāk dzīvesvietai.
Sports	1) infrastruktūras īre, 2) sadarbība reģionāla, valsts līmeņa, ES un starptautisku sporta sacensību organizēšanā, īpaši – "Rallijs Kurzeme", lielo pasākumu savstarpēja saskaņošana, 3) sporta speciālistu piesaiste, 4) Kurzemes reģiona sacensību organizēšana sporta skolu audzēkņiem (Kurzemes rallijs).
Kultūrvide	1) kopīgi sadarbības projekti, piemēram, kultūras mantojumā balstītu kultūras maršrutu un inovatīvu tūrisma produktu attīstīšana, 2) kopīgu aktivitāšu un pasākumu organizēšana Eiropas Kultūras galvaspilsētas statusā (īpaši Liepāja, DKN un Kuldīga), 3) Kurzemes dziesmu un deju svētku organizēšana, 4) amatiermākslas un cita veida radošo izpausmju popularizēšana, 5) lielo pasākumu plānu savstarpēja saskaņošana.
Izglītība	1) ciešāka sadarbība augstākajā izglītībā, profesionālajā izglītībā, pieaugušo izglītībā un interešu izglītībā (prakses iespējas, pieredzes apmaiņa – izglītojamo un pedagogu, zināšanu pārnese utt.), 2) sadarbība jaunu izglītības tehnoloģiju pielietošanā, 3) vienota izglītības iestāžu attīstības un reorganizācijas plānošana (arī pirmsskolas un vispārējās izglītības pakāpē, īpaši novadu "pierobežā"), 4) regulāra informācijas apmaiņa par izglītības iestāžu tīkla izmaiņām.
Uzņēmējdarbība	1) ostu, lidostu, biznesa inkubatoru sniegto iespēju izmantošana, 2) vēja enerģijas parku atrašanās saskaņošana (kopīgs vēja un saules enerģijas attīstības plāns), 3) regulāra komunikācija starp ekonomikas/uzņēmējdarbības speciālistiem, kopīgi organizēts darbs reģiona investīciju piesaistē, 4) datu bāzes izveidošana un vienotas informācijas uzturēšana par neizmantoto nekustamo īpašumu piedāvājumu investoriem un uzņēmējiem, 5) uzņēmēju tīklošanās pasākumi Kurzemes mērogā.
Tūrisms	1) kopīgi ar pašvaldību piejūras tūrisma maršrutu piedāvājumi, 2) sadarbība rehabilitācijas un veselības tūrisma piedāvājuma popularizēšanā, 3) sadarbība ar visiem kaimiņu novadiem naktsmītņu plānošanā (nacionāla un starptautiska mēroga kultūras, sporta pasākumiem), 4) kopā ar visām kaimiņu pašvaldībām un reģionu pārvaldēm sadarbība starptautiska tūrisma piedāvājuma izstrādē un popularizēšanā, 5) sadarbība tūrisma informācijas centru tīklā, 6) sports, kultūra, tūrisms – sadarbība naktsmītņu plānošanā, nodrošināšanā, 7) veidot reģionāla mēroga tūrisma piedāvājumu, kopīgi virzīties uz starptautiska mēroga tūrisma attīstību, 8) kopīgi maršruti – Mākslas ceļš, Tehnikas ceļš, muižas un to parki, ūdenstūrisma un piekrastes ūdeņu tūrisma maršruti un kopīgs piedāvājums; kopīgs marķējums un stils to apzīmējumos, 9) zaļo ceļu attīstība, infrastruktūras uzlabojumi, 10) divu garo kājāmgājēju maršrutu un vidējo maršrutu un tiem nepieciešamās infrastruktūras attīstība --> tīklojums, 11) "Eiro velo" infrastruktūras attīstība.

Joma	Sadarbības iespējas
Dabas vērtību saglabāšana, izmantošana	<ol style="list-style-type: none"> 1) Baltijas jūras piekrastes aizsardzība un attīstība, pieejamības un sasniedzamības uzlabošana, 2) kopīga, dabas vērtībās balstīta tūrisma infrastruktūra, piedāvājums, mārketing, projektu izstrāde un ieviešana, 3) īpaši aizsargājamo dabas teritoriju kopīga apsaimniekošana un aizsardzība, t.sk. bioloģiskās daudzveidības saglabāšana, 4) kopīga pieeja ūdens objektu apsaimniekošanā, tajā skaitā vides aizsardzības prasību samērīgums, 5) vides kvalitātes uzlabošana, 6) vienota izpēte un pasākumi dabas vērtību saudzīgas izmantošanas potenciāla attīstībai, 7) rekreācijas resursu saudzīga izmantošana, aizsardzība, 8) pludmales un iekšzemes ūdenstilpju glābēju aprīkojuma nodrošināšana, modernizācija, 9) ūdens satiksmes drošības uzlabošana, 10) vides izglītība, 11) muižas resursu izpēte un apsaimniekošanas plāni, 12) Latvijas ainavu dārgumu saglabāšana – Usmas ezera, Engures ezera, Liepājas ezera, Abavas senlejas izmantošana un apsaimniekošana.
Pielāgošanās klimata pārmaiņām	<ol style="list-style-type: none"> 1) īstenot sadarbības projektu, ja plānots tīrīt upju gultni, 2) publisko ūdeņu apsaimniekošanas plānu izstrāde un īstenošana, 3) krasta erozijas mazināšanas pasākumi vai pielāgošanās pasākumi, 4) izglītības pasākumi par klimata pārmaiņām.
Mobilitāte, satiksmes infrastruktūra	<ol style="list-style-type: none"> 1) autoceļu un maģistrālu veloceļu tīkla saskaņota attīstība, 2) mobilitātes punktu attīstība, t.sk. vienotas būvprojektēšanas vadlīnijas un tehniskās specifikācijas reģionālajiem un pilsētas mobilitātes punktiem, 3) sadarbība kaimiņu novadu mobilitātes plānu izstrādē (SUMP), 4) sadarbība vienota sabiedriskā transporta plāna/novadu sabiedrisko transporta plānu izstrādē, 5) vienots modelis un pārvaldījumu attīstība zema pieprasījuma sabiedriskā transporta maršrutos – "savācējautobuss" uz reģionālajiem mobilitātes punktiem vai autobuss pēc pieprasījuma – modeļu izstrāde un pilotprojekti novadu teritorijās, 6) sadarbība reģionālo dzelzceļa eksprešu attīstībā, t.sk. dzelzceļa līniju ātrumu paaugstināšanas veicināšana, 7) vienotās biļetes attīstība – pilsētu sabiedriskā transporta maršrutu tīkls, pasažieru vilcienu maršrutu tīkls, novadu maršrutu tīkls, nodrošinot braucienu "no durvīm līdz durvīm" ar vienu biļeti par vienu cenu un saskaņotiem grafikiem ar, piemēram, trīs transporta veidiem; cenas kā motivatora nodrošināšana, 8) velomaršrutu tīkla pilnveidošana, marķēšana, labiekārtošana, mikromobilitātes infrastruktūras attīstība, 9) sabiedriskā transporta elektrouzlādes infrastruktūras attīstības veicināšana, 10) viedo transporta plūsmu pārvaldības elementu ieviešana valstspilsētās un novados, jo īpaši uz galvenajām maģistrālēm, 11) sabiedriskā transporta popularizēšana iedzīvotāju un tūristu vidū, piemēram, "ilgtspējīgas mobilitātes vilciens" un "ērtais autobuss satiksmē" --> pēc EYR2021 vilciena parauga, 12) bezemisiju mobilitātes veicināšana – kopīgi pilotprojekti un demonstrācijas projekti.

Pielikumi

1. pielikums. DKN teritorijas un to nozīmīgākās, īpašās ainavas un kultūrvēsturiskās ainavas

<p>Aizpute</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Nozīmīgākās ainaviski vērtīgās teritorijas ir Aizputes vēsturiskais centrs, kas ietver Aizputes pili ar nocietinājuma mūri. • Aizputes centra koka ēku apbūve (valsts nozīmes pilsētībūvniecības piemineklis 13.–19. gs.). Nepieciešama vēsturiskās apbūves saglabāšana un atjaunošana, vēsturiskās vides reģenerācija un attīstība. • Aizputes pilsētas radošais kvartāls un starpnozaru mākslas grupa "Serde", starptautiskā mākslinieku rezidenču norises vieta. • Nozīmīgas piemiņas vietas, zīmes un objekti. • Muižas un parki Aizputes apkārtnē, ainaviskie ceļi, retas un izzūdošas dabas ekosistēmas, savvaļas augu atradnes un dzīvnieku dzīves vietas, avoti, putnu vērošanas vietas un maršruti. • Kazdangas muiža un tās apbūves teritorija, Kazdangas parks. Kazdangas muižas centra vēsturiskajam parkam ir potenciāls kļūt par nacionālas nozīmes rekreācijas un dabas izziņas objektu. Nepieciešama Apriķu, Cīravas, Kalvenes, Kazdangas vēsturisko centru saglabāšana un attīstība. • Nozīmīgs akcents kultūrvēstures ainavā ir novada sakrālais mantojums – Baznīckalns un Svētā Jāņa luterāņu baznīca, Cīravas luterāņu baznīca, Apriķu luterāņu baznīca. • Pilskalni un senkapi. • Tebras upes krasta līniju ainava. • "Natura 2000" dabas liegumi "Tebras ozolu mežs" un dabas liegums "Blažģa ezers". • Ainavu koridori: Aizpute – Apriķi, Aizpute – Kazdanga, Aizpute – Cīrava, Aizpute – ainaviskais ceļš uz Baltijas jūras piekrasti. • Aizsargājami koki un dižkoki Aizputes pilsētā, Aizputes, Cīravas, Lažas, Kalvenes, Kazdangas pagastu teritorijās. Ceļi gar šīm alejām ir vērtīgie ainaviskie ceļi.
<p>Grobiņa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Grobiņas pilsētas vēsturiskais kodols kopā ar apkārtnes kultūrvēsturisko areālu. Grobiņas arheoloģiskais ansamblis, kas veidojies no septītā līdz trīspadsmitajam gadsimtam, iekļauts UNESCO Pasaules mantojuma Latvijas nacionālajā sarakstā. Liecības par Grobiņu kā vienu no svarīgākajiem tirdzniecības centriem Baltijas reģionā un Eiropas tālās tirdzniecības, sakaru, amatniecības un kultūras centru. Livonijas ordeņa pils drupas. Teritorijas izpēte, saglabāšana un vides pieejamības attīstība. • Vienotā dabas un kultūras mantojuma vietas – Baltijas ledus ezera stāvkrasts no Gūžām līdz ziemeļu robežai, ietverot Medzes muižas centru ar tuvējo apkārtni. Šķēdes jūrmalas smiltāju saimniecības. Izpēte, saglabāšana un vides pieejamības attīstība. • Priedīšu smiltāju ainava jeb kādreizējo Limbiķu ganību saimniecību areāls. • Muižu un baznīcu kultūrvēsturiskā ainava – Krūtes baznīcas apkārtnē (bij. mācītājmuiža, kapsētas, Bulijkroga vieta). • Gaviezes (muiža, parks) stacija ar tuvējo apkārtni. • Cimdenieki ar tuvējo apkārtni. Kapsēde ar muižas kompleksu.
<p>Durbe</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Nozīmīgākās ainaviski vērtīgās un kultūrvēsturiskās teritorijas ir Durbes pilsētas vēsturiskais centrs, muižas, muižu apbūves un parku ainavas. • Pilskalni un senkapi. • Durbes pilsētas vēsturiskais centrs, (valsts nozīmes pilsētībūvniecības piemineklis 16.–19. gs.). Vēsturiskās apbūves aizsardzība un saglabāšana. • Muižas un muižu apbūves un piegulošie parki – Dunalka, Līguti, Rāvas muiža, Vecpils pagastnams, kas iekļauts Eiropas kultūras pieminekļu sarakstā kā 20. gs. 30. gadiem raksturīgs tipveida risinājums sabiedrisko celtnu būvniecībā. Vēsturiskās apbūves, diķu, parku saglabāšana un atjaunošana, vēsturiskās vides reģenerācija un attīstība. • Pilskalni un senkapi. Kultūrvēsturisko vietu saglabāšana un aizsardzība ir viens no tūrisma attīstības priekšnoteikumiem. • Īpaši aizsargājamas dabas teritorijas: dabas liegums "Durbes ezera pļavas" un dabas piemineklis – aizsargājamais dendroloģiskais stādījums "Vecpils parks". • Lauku teritorijā jāaizsargā raksturīgā kultūrvēsturiskā ainava ar atsevišķām viensētām un to grupām, lauksaimnieciskās ražošanas ēkām un būvēm, tūrisma un atpūtas pakalpojumu objektiem.

<p>Nīca</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Nozīmīgākās ainaviski vērtīgās teritorijas Nīcas novadā ir Baltijas jūras piekrastes ainava, Liepājas ezeraines ainava un Vārtajas – Bārtas upju ieleja, Papes ezeraines ainava. Kultūrvēsturiski vērtīgā teritorija – Jūrmalciems. • Piekrastes zvejniekiemā – Jūrmalciems – saglabājama etnogrāfiskā apbūve, attīstāma Zilā karoga peldvieta – Bernāti, laivu piestātne, nodrošinot pakalpojumus tūrismam un rekreācijai. Kultūrvēsturiskā mantojuma izziņas, zvejniecības un makšķerēšanas tūrisma piedāvājums, vienlaicīgi iepazīstot Nīcas tautas tērpu, senās zvejas tradīcijas un zvejas rīkus. Kultūrvēsturiskā mantojuma izziņas centrs Nīcā – “Nīcas klēts”. • Aizsargājamās jūras teritorijas “Nida–Pērkone” izmantošanas potenciāls saistāms ar dabas izziņas tūrisma, “dzintara tūrisma” jeb dzintara meklēšanas, peldēšanās un sauļošanās iespējām, aktīvas atpūtas uz ūdens, makšķerēšanas un zvejniecības, niršanas un zemūdens arheoloģijas izpētes iespējām. • Galvenais rekreācijas un tūrisma resurss ir jūras piekraste ar smilšainām pludmalēm. Nozīmīgākais tūrisma attīstības centrs – Bernāti, kuru atpazīstamību veidos rehabilitācijas, rekreācijas pakalpojumu piedāvājums un dabas izziņa. Aktīvās atpūtas zona Pērkonē un Grīnvaltos. • Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas – dabas parki “Bernāti” un “Pape”, dabas liegums “Liepājas ezers”, dabas piemineklis “Pūsēnu kāpa” – ar dabas tūrisma izziņas un atpūtas infrastruktūru veido dabas tūrisma piedāvājumu. • Šajā teritorijā ir piemēroti ūdens tūrisma resursi – Bārtas upe, Papes ezers, Liepājas ezers un jūras piekraste, kas attīstāmi nākotnes perspektīvā.
<p>Rucava</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Nozīmīgākās ainaviski vērtīgās teritorijas daļēji pārklājas ar īpaši aizsargājamām dabas teritorijām un kultūrvēsturiski nozīmīgām teritorijām. • Bārtas un Sventājas upju ielejas. • Papes ezers. • Krasta kāpu komplekss. • Senā kuršu apdzīvotā vieta (pirmā gadu tūkstoša beigās p.m.ē.) – Sventājas upes ieleja. Bioloģiskā daudzveidība, ainaviskā un kultūrvēsturiskā vērtība. Teritorijas izmantošanas potenciāls saistāms ar izziņas taku, apskates un atpūtas vietu izveidi, jo īpaši Latvijas/ Lietuvas kopīgu tūrisma attīstības projektu kontekstā. Laivošana un makšķerēšana. • Piekrastes zvejniekiemu etnogrāfiskā apbūve (19. gs.) – Papes Ķoņu ciems, Priediengals, Nida. Papes ciema centrālās daļas revitalizācija – jaunu pakalpojumu izveide, Zilā karoga peldvietas izveide, Papes ostas, piestātnes izveide. Piekrastes teritoriju attīstība, primāri veicinot vēsturisko zvejniekiemu revitalizāciju, publiskās infrastruktūras nodrošināšanu tūrisma un rekreācijas mērķiem un pastāvīgas dzīves vietas iespēju nodrošināšanai, vienlaicīgi, respektējot īpaši aizsargājamās dabas un kultūrvēsturiskās vērtības. Papes Ķoņu ciems attīstāms kā “klusā” piekrastes daļa, respektējot savrupmāju dzīves vidi un popularizējot piekrastes vēsturiskās apbūves tradīcijas. • Augstvērtīgas dabas ainavas pie Sventājas un Bārtas upes, Papes ezers, kurās iekļaujas arī “Natura 2000” nozīmes īpaši aizsargājamās dabas teritorijas – Papes ezers, Nidas purvs, Ķirbas purvs, Sventājas upes ieleja. • Papes ezers un tam pieguļošās teritorijas – starptautiskas nozīmes piekrastes mitrājs. Antropogēnās ietekmes salīdzinoši neskarta teritorija ar nozīmīgiem ekotūrisma resursiem un labu vides kvalitāti. Dabas, izziņas un ekotūrisms attīstāms ar monitoringu par antropogēnās slodzes ietekmi. • Dabas parka “Pape” teritorijas nozīmīgākās vajadzības un ieguldījumi ilgtermiņā ir saistāmi ar parka pārvaldību, infrastruktūras izveidi, parka apmeklētāju plūsmu organizēšanu, dabas vērtību eksponēšanu un pilnvērtīgas atpūtas un rekreācijas iespēju nodrošināšanu. • Savvaļas zirgu un sumbru populācijas saglabāšana kā dabas tūrisma galamērķis. Dabas organizāciju sadarbība ar vietējiem lauksaimniekiem, savvaļas dzīvnieku iežogošana, lai netiktu radīti zaudējumi. • Dabas lieguma “Dunika” attīstības potenciāls ir saistāms ar izziņas un ekotūrisma attīstības iespējām, Eiropā garākās purva takas popularizēšanu.

<p>Pāvilosta</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Nozīmīgākās ainaviski vērtīgās teritorijas daļēji pārklājas ar īpaši aizsargājamām dabas teritorijām un atrodas piejūrā – dabas liegums "Ziemupe", "Pāvilostas pelēkā kāpa" un "Akmensrags" un tā apkārtnes kultūrvēsturiskā teritorija. Pāvilosta un apkārtnē. • Nozīmīga dabas un kultūrvēstures ainava ir: <ul style="list-style-type: none"> - Strantes–Ulmales stāvkrasts – sena, Latvijai unikāla lauku kultūrainava; - Akmeņraga ainava – pašreiz vizuāli uzverama kā meža ainava, bet vēsturiski tā ir pagātnes lauku ainava, galvenā vērtība – tā ir konkrēts stāsts par 20. gs. notikumiem jūras piekrastē; - Grīņu ainava – arī tā ir pagātnes ainava, pašreiz kalpo par papildinošo teritoriju divām īpaši aizsargājamām teritorijām: Grīņu dabas rezervātam un Ziemupes liegumam; - Smiltāju saimniecību ainava – atrodas pašā jūras krastā, Šķēdē (pie Annas kapiem), tās veidošanās sākums ir 19. gs. vidū; - Pāvilosta un apkārtnē – kā sena pilsēta (Vecās Pāvilostas plānojums) ar dabas un urbanizācijas procesu mijietekmēm. • Pāvilostas novada teritorijā atrodas "Natura 2000" īpaši aizsargājamās dabas teritorijas – Grīņu dabas rezervāts, dabas liegums "Ziemupe", dabas liegums "Sakas grīņi", "Pāvilostas pelēkā kāpa", aizsargājamā jūras teritorija "Akmensrags". Baltijas ledus ezera krasta valnis pie Rīvas un Strantes – Ulmales stāvkrasts. • Kultūrvēsturisko ainavu veido arī Vērgales, Ziemupes muižas, kā arī senie stādījumi pie bijušajām muižām – Ulmales parks, Vērgales parks, Ostbakas baronu kapu dendroloģiskie stādījumi, Upesmuižas parks. • Zīmīgas vertikāles ainavā ir baznīcas Ziemupē, Vērgalē. • Atklātā Baltijas jūra ir nozīmīgs dabas resurss zvejniecības, tūrisma un ostu saimniecības attīstībai Baltijas jūras reģionā.
<p>Priekule</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Nozīmīgākās ainavu un kultūrvēsturiskās teritorijas ir saistītas ar esošo unikālo vēstures mantojumu – Zviedru vārti, lielākie Brāļu kapi Baltijas valstīs un dabas ainava Vārtājas upes senlejā. • Priekules novada ainaviskās teritorijas veido arī aizsargājamās dabas vērtības – Kalētu Priediens, Liepu aleja, muižas parks, dendroloģisko stādījumu parks Krotē. • Vārtājas upes senleja un Krūtes pilskalns veido kultūrvēsturisko ainavu. Nozīmīgas ir arī vietējās muižas un to teritorijas. • Priekules novadā dabas vide ir aktīvās atpūtas un tūrisma resurss, tajā iekļaujas "Natura 2000" teritorijas: Blažģa ezers un Ruņupes ielejas ainava. • Priekules pilsētas centra infrastruktūras attīstība.
<p>Vaiņode</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Nozīmīgākās ainaviski vērtīgās teritorijas daļēji pārklājas ar īpaši aizsargājamām dabas un kultūrvēsturiski nozīmīgām teritorijām. Vaiņodes novadā nozīmīga ainavas sastāvdaļa ir senie pilskalni, svētvietas un senkapi. • Seno kuršu cilšu liecības un svētvietas Embūtē. • Īpaši izceļams ir divu karu militārais mantojums – viens no lielākajiem militārajiem lidlaukiem Baltijā un ar to saistītās vēsturiskās liecības. Tas ir resurss tūrisma attīstībai. • Dabas, izziņas un ekotūrisms ir attīstāms dabas parkā "Embūte". • Lielbātas avots, ziemas sporta vieta.